

UNIVERZITA JANA AMOSA KOMENSKÉHO PRAHA

BAKALÁRSKE KOMBINOVANÉ ŠTÚDIUM

2010 – 2013

BAKALÁRSKA PRÁCA

Lucia Pančíková

Rodina a jej úloha pri výchove detí

Praha 2013

Vedúci bakalárskej práce:

PhDr. Jana Španková PhD.

JAN AMOS KOMENSKÝ UNIVERSITY PRAGUE

BACHELOR COMBINED STUDIES

2010 – 2013

BACHELOR THESIS

Lucia Pančíková

Family and her role in raising children

Prague 2013

The Bachelor Thesis Work Supervisor:

PhDr. Jana Španková PhD.

Prehlásenie

Prehlasujem, že predložená bakalárska práca je mojím pôvodným autorským dielom, ktoré som vypracovala samostatne. Literatúru a ďalšie zdroje, z ktorých som pri spracovaní práce čerpala, v práci citujem a sú uvedené v zozname použitej literatúry.

Súhlasím s prezenčným sprístupnením svojej práce v univerzitnej knižnici.

V Prahe, dňa 12. 03. 2013

Lucia Pančíková

vlastnoručný podpis

Pod'akovanie

Chcela by som pod'akovať predovšetkým svojej vedúcej bakalárskej práce PhDr. Jane Špankovej PhD. za odborné vedenie, pomoc a cenné rady, ktoré prispeli k skvalitneniu tejto práce. Pod'akovanie patrí aj mojej rodine a priateľom, ktorí ma morálne podporili a stáli pri mne.

Anotácia

Bakalárska práca je zameraná na rodinu a výchovu dieťaťa v rodine. V teoretickej časti je charakterizovaná rodina, jej funkcie, výchova, typy výchovy a význam výchovy v rodine. Hlavným cieľom je zistiť, aká je výchova dieťaťa v rôznom rodinnom prostredí. Analytická časť je výsledkom poznatkov získaných z teoretickej časti. Za metódu prieskumu bol zvolený dotazník na ktorý odpovedalo 50 respondentov. Všetky získané poznatky boli vyhodnotené percentuálne aj graficky v analytickej časti bakalárskej práce. V závere bakalárskej práce sú uvedené vlastné návrhy, postrehy a odporúčania.

Kľúčové slová

Funkcie rodiny, rodinné prostredie, rodina, výchova, typy výchovy.

Annotation

The thesis is focused on family and raising children in the family. The theoretical part is characterized by a family, functions of family, education, types of breeding and the consequence of education in the family. The main aim is to find out what is the education of the child in different family environments. The analytical part is the result of lessons learned from the theory. In the survey method was chosen an enquiry for the questionnaire answered 50 respondents. All the lessons learned were evaluated graphically and in percentage of the analytical part of the thesis. At the end of the thesis are my own suggestions, observations and recommendations.

Keywords

Family, family environment education, functions of family, types of education.

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČASŤ.....	10
1 RODINA.....	10
1.1 Súčasná rodina a jej premeny.....	11
1.2 Funkcie rodín.....	12
2 RODIČOVSTVO A ÚLOHA RODINY V SPOLOČNOSTI.....	17
2.1 Rodičovstvo a úloha rodičov.....	17
2.2 Dieťa, rodič a rodina.....	20
3 VÝCHOVA A JEJ TYPY.....	22
3.1 Chyby rodičov a negatívne vplyvy pri výchove dieťaťa.....	26
3.1.1 Rozvod a vplyv rozvodu na rodinu a deti.....	28
3.1.2 Výchova dieťaťa v neúplnej rodine.....	30
3.2 Druhy pomoci rodine.....	32
PRAKTICKÁ ČASŤ.....	33
4 PRIESKUM.....	33
4.1 Analýza štruktúry respondentov.....	33
4.2 Vyhodnotenie názorov respondentov vo vzťahu k deťom a výchove detí.....	37
4.3 Výsledky názorov respondentov v súvislosti pôsobenia rôznych vplyvov na výchovu dieťaťa.....	44
ZÁVER.....	52
ZOZNAM POUŽITEJ SLOVENSKEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV.....	55
ZOZNAM POUŽITEJ ZAHRANIČNEJ LITERATÚRY A PRAMEŇOV.....	56
ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV.....	57
ZOZNAM PRÍLOH.....	59

ÚVOD

Pri vyslovení alebo počutí slova rodina si väčšina z nás predstaví pekný manželský pár s malými usmievavými deťmi, ktorí každý víkend spolu chodia na výlety, trávajú spolu každú voľnú chvíľu a deťom venujú všetku svoju pozornosť. Bolo by určite pekné keby takto žili ľudia v každej rodine, v harmonickej atmosfére, bez starostí a nepekných chvíľ. Zo skutočného života však vieme, že to tak nie je. Rodina nie je len prechádzka ružovou záhradou, založiť si rodinu znamená veľkú zodpovednosť a životnú skúsenosť, ktorú nie vždy rodičia a jej členovia zvládnu bez problémov.

Rodine, jej definíciám, tomu ako by rodina mala fungovať aké základné funkcie spĺňa sa budeme venovať v teoretickej časti našej bakalárskej práce. Každá rodina by mala mať a spĺňať určité ciele, ktoré si tiež popíšeme v tejto časti práce. Rodina sa nevytvára a nevzniká len tak, predchádza tomu určitý proces, kedy sa partneri spoznávajú a zbližujú. Ak sa rozhodnú, že spolu chcú stráviť aj nasledujúce obdobie života, väčšina partnerov to spečatí manželstvom alebo tým, že si spolu založia rodinu. Tieto procesy sú súčasťou životného cyklu rodiny, ktorý si popíšeme v závere teoretickej časti našej práce. Taktiež sa budeme venovať pojmu manželstvo, čo pre rodinu znamená, a akú funkciu plní manželstvo v spoločnosti.

V druhej kapitole našej práce sme sa zamerali na rodičovstvo, jeho charakteristiku, význam a pokúsime sa popísať ako by rodičia mali túto úlohu plniť čo najlepšie. Každý rodič sa samozrejme snaží svoje dieťa vychovávať čo najlepšie, a v čo najlepšom prostredí. Tak isto matky, ktoré na výchovu dieťaťa zostali samy sa snažia pre dieťa vytvoriť prostredie, v ktorom by mu nič nechýbalo, avšak po určitom čase chýbať začne. V závere tejto časti sme popísali hodnoty, podľa Únie materských centier, ktoré by mali pomôcť rozvíjať vzťah v rodine a medzi rodičmi a deťmi.

Dôležitou súčasťou v procese rodiny je aj výchova dieťaťa, ktorej sa venujeme v tretej kapitole bakalárskej práce. V rôznych knihách a časopisoch odborníci odporúčajú a radia rodičom, ako správne vychovávať svoje dieťa. Presný návod na výchovu však neexistuje, pretože každý rodič má na výchovu detí iné podmienky a každé dieťa je svojim spôsobom iné, preto sa veľakrát na odborné rady nemôžu spoliehať.

Súčasťou tejto kapitoly sú aj chyby, ktorým by sa mali rodičia pri výchove vyvarovať. Tak isto sa venujeme rozvodu a tomu ako rozpad manželstva vnímajú najmä deti. Naším hlavným cieľom je zistiť správanie sa detí vychovávaných v rôznom rodinnom prostredí. Ďalším cieľom je objasniť vplyv rozvodu na vývoj osobnosti dieťaťa a poukázať na to, ako sú vychovávané deti v úplných a neúplných rodinách a ako pôsobia rôzne chyby rodičov na výchovu detí.

V praktickej časti bakalárskej práce sme sa pokúsili zistiť ako vychovávajú rodičia deti v rôznom rodinnom prostredí. Za metódu prieskumu sme si zvolili dotazník, ktorý sme vytvorili pomocou aplikácie docs.google.sk. Na otázky odpovedali respondenti ženského aj mužského pohlavia, prevažne vo veku od dvadsať do tridsať rokov. Dotazník sme rozposielali prostredníctvom sociálnych sietí a tak isto portálov zameraných na rodinu a výchovu dieťaťa, ako napríklad portál Mama a ja alebo Rodina.sk. Odpovede z dotazníka sme spracovali percentuálne aj graficky.

V závere našej práce zhodnotíme dosiahnuté výsledky a pokúsime sa porovnať získané teoretické poznatky s výsledkami získanými vyhodnotením dotazníka. Taktiež sa pokúsime popísať vlastné skúsenosti a odporúčania z rodinného prostredia. Záverečná časť taktiež obsahuje krátke zhrnutie odporúčaní a získaných poznatkov, ktoré by mohli byť prínosom nie len pre samotných rodičov ale aj pre organizácie, ktoré sa rodinou zaoberajú.

TEORETICKÁ ČASŤ

1 RODINA

Pre každého z nás je dôležité aby vyrastal a žil v bezpečnom a pokojnom prostredí. Jednou zo základných priorít spokojného a plnohodnotného života je, aby sme vyrastali v spokojnej a úplnej rodine. Rodina však neznamena len spolužitie s matkou otcom a súrodencami, ale je aj o vzťahoch, ktoré sa počas nášho života v rodine vytvoria. V prvej časti našej bakalárskej práce sa pokúsime definovať čo to je rodina, aké rodiny poznáme a aké základné funkcie by mala rodina spĺňať.

Rodina je najdôležitejšia spoločenská skupina a inštitúcia, ktorá je základným článkom sociálnej štruktúry i základnou ekonomickou jednotkou, a ktorej hlavnými funkciami je reprodukcia trvania ľudského biologického druhu a výchova respektíve socializácia potomstva, ale aj prenos kultúrnych vzorov a zachovávanie kontinuity kultúrneho vývoja. (Havlík, Koťa, 2011)

Najvšeobecnejšia definícia rodiny podľa autorky Tisovičovej: „rodina je skupina osôb spojených záväzkami manželstva, krvi alebo adopcie, ktoré obyčajne bývajú spolu a v rámci skupiny postupujú podľa spoločensky určenej a uznanej deľby práce a podľa spoločensky vymedzeného súhrnu úloh.“ (Tisovičová, 2007, s. 16)

Rodinu môžeme tak isto definovať aj ako základný činiteľ demografického vývoja (rodinný cyklus viazaný na biologické fázy od narodenia až po smrť), sociálnej, ekonomickej a kultúrnej štruktúry. Rodina zaistuje rôzne spoločenské procesy, ako pre jednotlivca tak aj pre spoločnosť. (Havlík, Koťa, 2011)

Podľa talianskeho kňaza Ferrera rodinu možno definovať ako „pôvodné citové afektívne jadro. Šťastná rodina je rodina, v ktorej vládne skutočné, hlboké, úprimné a stále ovzdušie lásky. Toto spoľahlivé jadro je východiskom, základom budovania schopného, zdatného ja.“ (Ferrero, 2012, s. 12)

Ako môžeme vidieť autori definujú rodinu rôzne, ale všetci sa zhodujú na tom že rodina tvorí určitý celok, skupinu ľudí, ktorí spoločne žijú v určitom prostredí a majú medzi sebou vzťah či už ide o pokrvnú rodinu alebo príbuzných.

1.1 Súčasná rodina a jej premeny

„Vývoj rodiny nadobúda stále väčšiu dynamiku a entropiu, je stále viac poznamenaný zásahmi zvonka. Retrospektívny pohľad na rodinu v Európe v priebehu posledných desaťročí odhaľuje vo vývoji rodinných vzťahov a štruktúr tieto základné procesy.“(Šatánek, 2004, s.91)

1. Demokraticizáciu rodinných vzťahov- premena typických tradičných rodín , kde je vzťah založený na autorite muža a podriadenosti detí na rodiny moderné, ktoré sú rovnoprávne s pohľadom ako aj generačného tak aj pohlavného.

2. Individualizácia rodinných vzťahov- postupný prechod od daných vzťahov k vzťahom individuálnych na základe slobodného výberu partnera, vzájomných sympatií a diskusií.

3. Dynamizáciu rodiny- rodina sa stáva otvorenejšou, adaptabilnejšou, prístupnejšou na zmeny, ktoré prináša vývoj v spoločnosti.

4. Pluralizácia rodinných štruktúr – nadväzuje na predchádzajúce procesy, a znamená utváranie stále širšej a komplikovanej palety rodinných vzťahov a formovanie väčšieho počtu rodinných štruktúr, riadiacich sa novými, vlastnými vzormi správania. (Šatánek, 2004)

Hoci rodina prešla v posledných rokoch významnými zmenami, i naďalej zostáva dôležitým článkom v živote spoločnosti. K najdôležitejším demografickým zmenám posledného desaťročia v postsocialistických krajinách, ktoré majú rozhodujúci vplyv na výchovu detí v rodine patria:

1. Redukcia štruktúry rodiny na dvojgeneračné súžitie, čo v súčasnosti znamená, že v spoločnej domácnosti nežijú starí rodičia ani iní príbuzní.
 2. Zvyšovanie veku ženy pri vstupe do prvého manželstva, ženy vstupujú do manželstva a rodia deti čoraz v staršom veku.
 3. Výrazne klesla natalita – rodičia preferujú rodinu len s jedným dieťaťom.
 4. Približuje sa stav, keď jedna tretina detí vo veku do pätnásť rokov bude žiť len s matkou, alebo v novej rodine ako dôsledku rozpadu pôvodného manželstva.
- (Kompolt, 2001 In. Šatánek, 2004)

1.2 Funkcie rodiny a typy rodín

Pre jedinca by mala byť rodina ako primárna skupina, predovšetkým emocionálnym zázemím, pilierom bezpečia a istoty, stimuláciou podnetov a uznania, miestom elementárnych skúseností a základňou pre vstup do spoločnosti. (Havlík, Koťa, 2011)

Pohl'ad na rodinu:

Funkcionalistický - manželstvo a rodina sú základnými sociálnymi inštitúciami a plnia nasledovné funkcie:

- regulujú sexuálne správanie ľudí,
- zabezpečujú reprodukciu spoločnosti,
- prebieha v nej socializácia jej členov,
- poskytuje svojim členom starostlivosť.

Konfliktualistický – zdôrazňuje to, že rodina a manželstvo znevýhodňujú niektorých členov rodiny voči iným. Marx a Engels chápali rodinu ako obraz triednej spoločnosti, kde boli muži – utláčatelia a ženy – utláčané. Podobne to v dnešnej dobe vnímajú aj feministky, kedy je rodina považovaná za nástroj udržania mužského práva na ženu ako sexuálne vlastníctvo. (www.gymstrop.edu.sk)

Teologický a bilogický – **teologický** pokladá rodinu za akési pokračovanie stvoriteľského diela a akceptujú jej duchovno-mystickú podstatu. **Biologický** vidí v rodine predovšetkým prirodzenú reprodukčnú jednotku teda plodenie a rodenie detí. (www.fedu.uniba.sk)

Štruktúru rodiny, jej veľkosť, plnenie funkcií a súdržnosť sú ovplyvnené spoločenskými podmienkami v danej dobe. Z hľadiska funkčnosti rodinu delíme: funkčnú, problémovú, afunkčnú a asociálnu.

Funkčná rodina - je rodina, ktorá je schopná zabezpečiť základné potreby a dobrý vývin. Jej funkčnosť je bezproblémová.

Problémová rodina - vyskytujú sa v nej poruchy, ktoré neohrozujú vážnejšie rodinný systém a vývin dieťaťa v nej. To znamená, že rodina si dokáže svoje problémy riešiť sama alebo s pomocou druhých.

Dysfunkčná rodina - dochádza v nej k vážnym poruchám vo všetkých rodinných funkciách, ktorá bezprostredne a vážne ohrozuje rodinu ako celok.

Takáto rodina potrebuje pomoc odborníkov.

Afunkčná rodina - je charakteristická pre svoje tak závažné poruchy, že prestáva plniť svoje úlohy. Je ohrozená existencia a zdravie detí, ktoré musia byť umiestnené následne do náhradnej rodinnej výchovy.

Asociálna rodina - výchova detí je v rozpore s morálnymi princípmi spoločnosti. Tento typ rodiny sa vyznačuje alkoholizmom, nezamestnanosťou rodičov, neschopnosťou zabezpečiť deťom primárne a sociálne podmienky. (Iľášová, In. Čornák, a kol., 2009)

Podľa profesorky Jolany Hroncovej (1996) sú funkcie rodiny nasledovné:

Každá rodina či už je úplná alebo neúplná by mala spĺňať určité funkcie, ktoré sú spojené s vývojom a výchovou detí. Medzi základné funkcie rodiny môžeme zaradiť:

Biologicko-reprodukčná funkcia: je chápaná ako reprodukcia ľudského rodu (plodenie a rodenie detí) a ako regulácia a usmerňovanie pohlavného života. Patrí k najdôležitejším funkciám v rodine a spočíva jednak v reprodukčnej funkcii (pribúdanie nových členov do rodiny - pokračovanie rodu) a jednak vo vzájomných erotických vzťahoch (vzťah medzi manželmi, pohlavná láska).

Ekonomicko-zabezpečovacia funkcia: jej cieľom je zabezpečenie základných životných potrieb ako aj udržanie životoschopnosti rodiny. Meradlom tejto funkcie je ekonomická úroveň rodiny a závisí hlavne od príjmu (súčet priemerných príjmov v rodine) a spotreby (súčet priemerných výdavkov v rodine) rodiny.

Kultúrno-psychologická funkcia: spočíva v tom, že rodina vytvára pre svojich členov vzory spoločenského života a zároveň im poskytuje podmienky pre odpočinok, individuálne záujmy a koníčky. Nedostatočné plnenie tejto funkcie môže negatívne ovplyvniť vzťahy v rodine a spôsobuje odcudzenie.

Socializačno-výchovná funkcia: je taktiež neoddeliteľnou funkciou, ktorej náplňou je príprava dieťaťa na vstup do spoločnosti a jeho výchova. Prostredníctvom tejto funkcie zabezpečujú rodičia deťom duševný a telesný rozvoj. Rodičovská výchova dáva dieťaťu pocit istoty, vytvára vzťahy k ľuďom, okoliu, predmetom aj k sebe samému.

Ochranná funkcia: táto funkcia by mala zabezpečiť starostlivosť o duševný telesný a sociálny rozvoj dieťaťa. To znamená ich výživu, bývanie, ošatenie a vzdelávanie. Ochranná funkcia je aj právne regulovaná Zákonom o rodine, ktorý ukladá zodpovednosť za ochranu detí a starcov.

Emocionálna funkcia: rodina je miestom, ktorý človeku dáva pocit, že niekam patrí, je miestom citového zázemia, kde človek nájde ľudí, ktorí ho pochopia a dajú mu pocit istoty. Tak isto zahŕňa starostlivosť o deti a zabezpečuje im ochranu v rôznych životných situáciách. Kladné citové vzťahy medzi rodičmi, rodičmi a deťmi, súrodencami a tiež vzťahy k príbuzným, sú nevyhnutným predpokladom pre rozvoj vlastnej emocionality dieťaťa.

Kvantitatívne a kvalitatívne tieto funkcie sú ovplyvnené od spoločenských podmienok a rodinnej štruktúry. Medzi ktoré patria:

- Hospodárstvo, politika, uponáhľaná doba, ktorá má negatívne následky ako sú rozvodovosť, problémové a neúplné rodiny.
- Sociálne vzťahy v rodine, ktoré ovplyvňuje vek, pohlavie a štruktúra rodiny, vzdelanosť rodiny a spoločné záujmy. (Šatánek, 2004)

Typy rodín

Sociológovia najčastejšie rozlišujú hlavné typy rodín na základe troch kritérií:

Forma usporiadania rodiny, závisí od toho, aké príbuzenské vzťahy v nej prevládajú. Či základom usporiadania rodiny je manželský partner alebo príbuzenské vzťahy. Podľa toho rozlišujeme rodinu nukleárnu a rozšírenú. Nukleárna rodina môže byť:

- úplná (2 rodičia + deti, môžu byť aj adoptívne),
- neúplná (1 rodič + deti, môžu byť aj adoptívne).

Pod pojmom rozšírená rodina rozumieme dve a viac nukleárnych rodín, čiže rodina rozvetvená.

Vzor authority resp. prestíže v rodine, tu tak isto rozlišujeme rôzne typy rodiny, záleží na tom, kto má v rodine vedúce postavenie:

- matriarchálna rodina: ak má výlučne alebo prevažne v rukách moc žena,
- patriarchálna rodina: má výlučne alebo prevažne v rukách moc muž,
- egalitárna rodina: ak je moc rozdelená medzi oboch partnerov rovnako. V súčasnosti vo svete stále prevláda patriarchálny typ rodiny, pričom matriarchálny je stále zriedkavý.

Odovzdanie pôvodu potomstva, aj podľa tohto kritéria rozdeľujeme pôvod odovzdania potomstva na tri typy:

- patrilineárny: znamená dedičnosť statusu a majetku po otcovi,

- matrilineárny: znamená dedičnosť statusu a majetku po matke,
- bilineárny: znamená dedičnosť statusu a majetku po oboch rodičoch.

Životný cyklus rodiny

Počas svojho trvania prechádza rodina určitými štádiami a zmenami od jej začiatku, trvania až po zánik rodiny. Odborne sa tieto štádiá nazývajú životný cyklus rodiny, ktorý pozostáva z niekoľkých fáz:

Výber manželského partnera – táto fáza predchádza uzavretiu manželstva a vznik rodiny. V tradičnej spoločnosti bol výber partnera určený na základe dohody medzi rodinami alebo podľa toho z akej vrstvy v spoločnosti partner pochádza. V dnešnej dobe sa výber partnera zakladá najmä na vzájomných sympatiách partnerov a láske medzi nimi. (www.noska.szm.com)

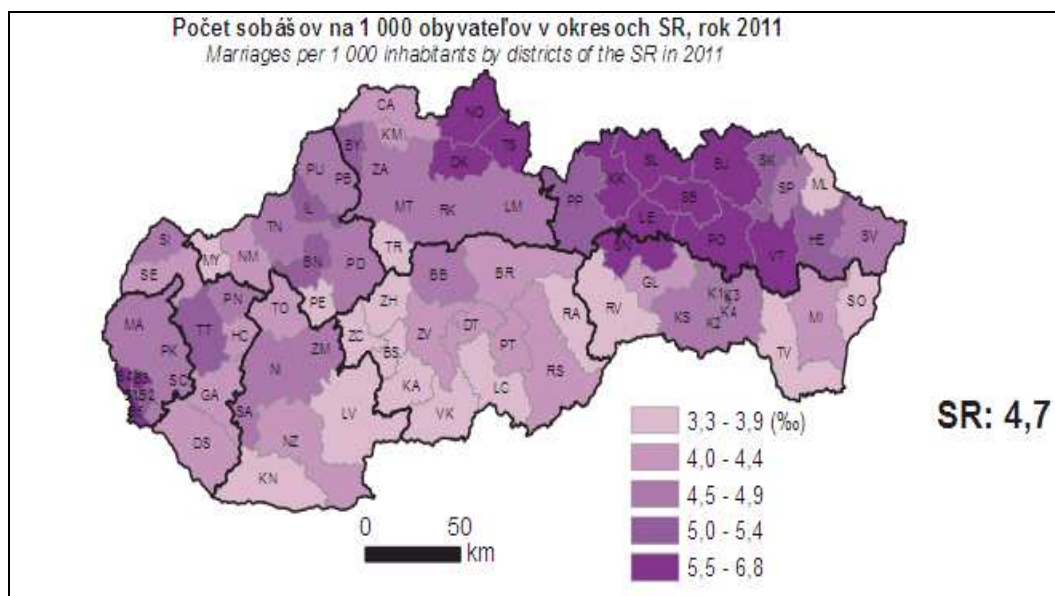
Uzavretie manželstva (vznik rodiny) – zákon č. 36/2005 Z.z. manželstvo definuje ako záväzok muža a ženy, ktorý vzniká na základe ich dobrovoľného a slobodného rozhodnutia uzavrieť manželstvo po splnení podmienok ustanovených týmto zákonom. Manželstvo sa uzaviera súhlasným vyhlásením snúbencov pred orgánom obce alebo mestskej časti, alebo pred orgánom registrovanej cirkvi alebo náboženskej spoločnosti. (Zákon č. 36/2005 Z.z. § 1, § 2). Na obrázku č. 1 môžeme vidieť mieru sobášnosti v okresoch SR v roku 2011.

Obdobie trvania manželstva – sa dá všeobecne rozdeliť na tri fázy a to:

- obdobie trvania manželstva pred narodením detí, toto obdobie je spojené so vzájomným prispôsobovaním partnerov a zvykaním si na život vo dvojici,
- obdobie výchovy detí, v tomto štádiu plní rodina svoje základné funkcie a zároveň sa dostáva do obdobia zmien, ktoré môže byť spojené s problémami a krízou v rodine.
- obdobie po odchode detí, ak partnerom manželstvo zotrvá prežívajú toto obdobie najpokojnejšie a problémy môže spôsobiť len proces starnutia a zmeny s ním súvisiace.

Zánik rodiny (manželstva) – zánik rodiny môže byť spôsobený rozchodom, rozvodom, alebo smrťou jedného z partnerov. Rozvody alebo rozchody vytvárajú neúplné rodiny alebo rodiny s nevlastnými rodičmi. (www.gymstrop.edu.sk)

Obrázok č. 1: Počet sobášov na 1000 obyvateľov v okresoch SR, rok 2011

Zdroj: http://portal.statistics.sk/files/Sekcie/sek_600/Demografia/Obyvatelstvo/grafy_mapy/2012/sobasnost-rozvodovost.pdf

2 RODIČOVSTVO A ÚLOHA RODINY V SPOLOČNOSTI

S príchodom dieťaťa sa život partnerov, či už ide o manželov alebo o pár žijúci v spoločnej domácnosti, podstatne zmení. V období počatia a prípravy na dieťa prichádza čas zodpovednosti a starostlivosti o niekoho, komu budú venovať dlhé obdobie svojho života. Obdobie, ktoré je spojené s časom radosti, zábavy, hier ale aj s časom prebdených nocí, strachu a nekonečnou vytrvalosťou. Aj takto by sme mohli popísať rodičovstvo, ktorému sa budeme venovať v druhej časti našej práce. Tak isto si spomenieme čo je to manželstvo a aké úlohy zastupujú v rodine otec a matka.

Podľa zákona č. 36/ 2005 Z.z. je „rodičovstvo spoločnosťou mimoriadne uznávaným poslaním muža a ženy. Spoločnosť poskytuje rodičovstvu nielen svoju ochranu, ale aj potrebnú starostlivosť, najmä hmotnou podporou rodičov a pomocou pri výkone rodičovských práv a povinností.“ (Zákon č. 36/ 2005 Z.z., Čl. 3)

Hlavným cieľom a úlohou rodiny je výchova dieťaťa, ktorá je v rodine nezastupiteľná a patrí medzi prvé inštitúcie v živote dieťaťa. Rodina poskytuje svojim členom ochranu, potrebné zázemie osvojuje si dieťa sociálne roly, pre dieťa je rodina školou emócií a miestom, kde sa formuluje základ osobnosti jeho intelektuálnu, sociálnu a kultúrnu charakteristiku a stáva sa spoločenskou bytosťou. (Oravcová, 2006)

Najdôležitejšou úlohou v rodine je výchova, ktorej sa budeme bližšie venovať v tretej časti našej bakalárskej práce.

2.1 Rodičovstvo a úloha rodičov

„Rodičovstvo je ako vysokohorská turistika. Keď si na základe rád a odborníkov a skúsených kamarátov vyberiete konečne trasu, čaká vás neskutočná drina pri ceste na vrchol. Občas musíte pod vplyvom počasia zmeniť smer a dosiahnutie jedného vrcholu je nič oproti tomu, koľko vás ich ešte čaká. A keď sa ocitnete v úzkych, musíte sa spoľahnúť najmä na vlastnú intuíciu a svoje sily. Aj preto by na túry človek nemal chodiť sám.“ (Sokolová, a kol., 2009, s. 8)

Na základe tohto citátu môžeme vidieť, že autorka chcela poukázať na to, že rodičovstvo je veľmi ťažká a zodpovedná úloha a aj preto by sa na ňom mali podieľať obidvaja partneri, ktorí chcú pre výchovu a starostlivosť svojho dieťaťa len to najlepšie. A aj na to, že človek sa rodičom nerodí, ale stane sa ním počas svojho života.

Keď sa nám narodí dieťa, príde na svet malé a bezbranné a práve rodič by sa mal postarať o jeho zdravý vývin a rast. Inak povedané ľudsky sa správať, rozprávať, myslieť a hlboko cítiť, mať svoj charakter alebo pevnú vôľu. Ideálny rodič má tisíce podôb, a každý sa snaží svoje dieťa vychovávať najlepšie ako vie. Jednotná výchova pre všetkých je len akýsi mýtus, ktorý zaváňa totalitou. Každý rozdiel vo výchove určitým spôsobom obohacuje spoločnosť, môžeme avšak povedať, že sú predsa len dva základné predpoklady úspešného rodičovstva, a to vedieť v živote „chodiť“, tešiť sa z neho a mať radosť z dieťaťa. (Štúr, a kol., 2009)

„Radostné rodičovstvo je tým najkrajším prejavom lásky k životu. Od svojich rodičov nededíme výchovné techniky, tie by sme mali zlepšovať a hlbšie domýšľať. Preberáme od nich tú večnú túžbu po nesmrteľnosti ľudského rodu, ktorý je základom rodiny. Rodičovské povinnosti a starosti nech sú radosťou tejto večnej túžby prekonávajúcej všetky nevyhnutné problémy s vedomím najvyššej služby spoločnosti. (Štúr, a kol. 2009, s. 13)

Úloha rodičov nadobúda odlišnosti s vývojom rodiny

V prenatalnom období- najvýznamnejšiu úlohu má predovšetkým matka, ktorá je spojená s dieťaťom, pozitívny postoj a láska majú veľký vplyv na vývin nenarodeného dieťaťa. Úloha otca spočíva v ochrane matky a jej podpore.

V období novorodenca, dojčat'a a batol'at'a- matka je zdrojom biologického, sociálneho a emocionálneho uspokojenia potrieb dieťaťa. Otec sa venuje dieťaťu v rôznych telesných aktivitách, hrách podporuje rozvoj nezávislosti dieťaťa.

V období predškolskom- obidvaja rodičia majú dôležitú úlohu učiť dieťa osvojovať si sociálne normy.

V období mladšieho školského veku- dochádza k osvojovaniu si rolí podľa pohlavia, matky sú idolom pre dievčatá pre chlapcov je predovšetkým ochrankyňa, zabezpečuje pocit istoty. Vplyv úlohy otca na výchovu dieťaťa sa v tomto období zvyšuje. Otec slúži ako zdroj informácií, skúseností, začína byť výraznejšou autoritou pri riešení problémov.

Obdobie pubescencie- toto obdobie sa mení predovšetkým u detí pretože nastáva obdobie keď dospievajú. Rodičia majú ťažkú úlohu byť rodičom aj priateľom, podporovať a byť priateľskou autoritou.

V období adolescence- toto obdobie pre obidvoch rodičov nesmierne ťažké, deti potrebujú usmerňovanie s primeranou mierou slobody, dieťaťa ovplyvňuje viac rodič ten, s ktorým má otvorenejší vzťah. (Oravcová, 2006)

Ciele rodičov :

- formovať bezpečnú citovú väzbu a vzájomné vzťahy, schopnosť dávať a prijímať lásku,
- naučiť sa rozhodovať rozumne, riešiť problémy a zvládnuť odlišnosti,
- vytvoriť si pozitívne sebavedomie a pozitívny obraz seba vo svete,
- vedieť pomenovať a priznať svoje pocity, vyjadriť sa konštruktívnym spôsobom,
- mať zvnútornené prosociálne hodnoty a morálku, sebadisciplínu a sebakontrolu,
- mať schopnosť vychutnávať radosť, hravosť a pozitívny zmysel života.

Správanie detí, ale aj nás dospelých nie je motivované len základnými potrebami, ktoré fungujúca rodina napĺňa (byť najedený, oblečený, mať domov a pod.), ale aj ďalšími dôležitými potrebami ako sú:

- potreba nikomu patriť - mať s niekým vzťah,
- potreba uznania a pozornosti,
- potreba ovplyvňovať alebo usmerňovať naše okolie,
- potreba cítiť sa šťastný,
- potreba cítiť sa slobodne.

Nikto nemôže za to do akej rodiny sa narodil, a ako sme už spomínali u rodičov existuje niekoľko rozdielov pri výchove. Rodičovstvo môže byť:

- pozitívne – rodič je vnímavý na potreby dieťaťa, pokojná a pozitívna atmosféra, podpora a pochvala detí,
- patogénne(negatívne) – patrí sem agresivita, nezvládanie stresových situácií, neschopnosť regulácie pocitov. Toto rodičovstvo je typické pre rodičov, ktorí bojujú so závislosťou, sami prežili v detstve násilie a týranie alebo majú psychiatrické ochorenie. (Nosková, a kol., 2009)

2.2 Dieťa, rodič a rodina

„Rodina je prirodzeným miestom pre výchovu a rast. Ale aby splnila svoj cieľ, a bola skutočne životodarná, musíme ju neustále sledovať, meniť a znovu pretvárať. To je možné len v otvorenom systéme.“(Satirová, In. Nosková, 2009, s.38)

V živote každých rodičov príchodom novorodenca nastanú zmeny. Pri príchode z nemocnice, si rodičia donesú svoje dieťaťko a ocitnú sa v situácii, kde neexistuje žiadny návod na použitie. Ale predsa sa nájde niečo, niečo čo je len v myšliach a srdciach matiek materinský inštinkt, ale samozrejme aj skúsenosti našich rodičov, ktoré ostali v našich myšliach. Správame sa tak ako sa správali naši rodičia.

Pri výchove detí je najdôležitejší začiatok nájsť si správny systém. Mali by sme urobiť všetko preto, aby dieťa vyrastalo v bezpečnom a harmonickom prostredí plnej lásky. Deti majú citlivú povahu, preto reagujú na všetky podnety nášho správania. V rodinách, kde je všetko v poriadku, rodičia žijú v šťastnom manželstve alebo vzťahu tím vytvárajú vhodné prostredie na vývoj a rast dieťaťka. (Nosková, a kol., 2009)

„Pre dieťa nie sú dôležité materiálne veci, ale nálada a ovzdušie domova a hlavne vzájomné vzťahy tých, ktorí sú za jeho bytie zodpovední. Nežná láska, veselosť, pohoda, porozumenie, dôvera – tvoria atmosféru, ktorá zaručuje šťastný vývin a pozitívne myslenie.“ Dôkazom tohto citátu je aj veselá kresba (Príloha B), ktorá vyjadruje pohľad dieťaťa na rodinu. (Nosková, Únia materských centier, 2009,s.38)

Nezdravé rodinné vzťahy nielen že odrádzajú od samostatnosti, ale odlišnosti v povahe berú ako útok na svoju autoritu, čím narúšajú vývin dieťaťa a vedú ho tak k nesamostatnosti a zároveň k závislosti na rodičoch. Na dobrý vzťah s deťmi je veľmi dôležitá komunikácia. Vzájomným rozprávaním s dieťaťom dosiahneme úprimným rozhovorom a načúvaním. Nielen pri riešení konfliktov a problémov ale je to na posilnenie otvorenosti a zvládnutia to vyriešiť.(Nosková, a kol., 2009)

Únia materských centier vytvorila „desatoro“ **praktických rád rodičovstva**, ktoré taktiež môžu rodičom pomôcť pri výchove dieťaťa.

Hodnoty, ktoré rozvíjajú vzťah dieťaťa a rodiča

- 1. Partnerstvo s dieťaťom** – dieťa by sme mali rešpektovať ako seberovnú osobnosť, medzi dieťaťom a rodičom rozvíjame vzájomnú úctu. Venujeme dieťaťu čas a pozornosť, sme mu sprievodcom pri hľadaní vlastnej cesty.
- 2. Byť vzorom** – správame sa pred dieťaťom tak, ako vyžadujeme my od dieťaťa, spolupracujeme, pomáhame, diskutujeme a sme ochotní pracovať na sebe.
- 3. Otvorené rodičovstvo** - rodičom sa človek nerodí, ale stáva, každým dňom sa učíme čo a ako máme vychovávať, pretože nikto nie je bez chýb.

Hodnoty, ktoré rozvíjajú vzťahy s inými ľuďmi mimo rodiny

- 4. Všetci sú vítaní** – dieťa by sme mali viesť k tomu, že všetci sme si rovní, bez ohľadu na pohlavie, zdravotné znevýhodnenie, rasu, vierovyznanie, sociálny status, národnosť či politickú príslušnosť ako aj mnoho ďalších odlišností.
- 5. Vzájomná podpora v rodičovskej úlohe** – každý z nás zažíva vo výchove úspechy aj chyby, preto je dobré sa o deťoch a ich výchove rozprávať aj s inými rodičmi. Často krát nájdeme radu aj na diskusných fórach zameraných na rodinu.
- 6. Žiadne dieťaťo nie je cudzie** – svojim deťom by sme sa mali správať rovnako, bez rozdielov.
- 7. Rešpektujeme pravidlá** - a mali by sme k tomu viesť aj naše deti. Tak deti môžeme lepšie pripraviť na život „vo veľkom svete“ a naučiť ho rešpektovať pravidlá, ktoré môžu byť pre dieťa nové.

Hodnoty, ktoré rozvíjajú vzťah k životnému prostrediu a spoločnosti

- 8. Úcta k prírode** - snažíme sa zanechať deťom zdravé prostredie aj pre život ich detí, viesť dieťa k šetrnosti k prírode ale aj k iným hodnotám.
- 9. „Nie je mi to jedno“** – snažiť sa aktívne zaujímať prípadne zapájať sa do kampaní, ktoré sa snažia o pozitívne zmeny v spoločnosti a našom okolí.
- 10. Lepší rodičia môžu zmeniť svet k lepšiemu**- výchova detí je úzko prepojená s inými faktormi ako je spoločnosť, príroda a život na Zemi. Preto by sme svoje dieťa mali viesť k tomu, aby si tento fakt uvedomovali a vážili svet okolo seba. (Únia materských centier, 2009)

3 VÝCHOVA A JEJ TYPY

„Výchova je špecifický ľudský a spoločenský proces. Vznikla z praktických potrieb v priebehu historického vývinu ľudskej spoločnosti. Spoločenská deľba práce si vyžiadala činnosť, zameranú na odovzdávanie spoločenskej funkcie z generácie na generáciu. Prostredníctvom výchovy sa zabezpečoval „generačný transfer zovšeobecnenej ľudskej skúsenosti“ a tiež komunita ľudského rodu a spoločenského vývoja vôbec.“ (Hroncová, 1996, s. 21)

„Spôsob výchovy znamená celkovú interakciu a komunikáciu dospelých s dieťaťom. Prejavuje sa voľbou a spôsobom využitia výchovných prostriedkov, postupov a metód, tomu zodpovedajúcim prežívaním a správaním dieťaťa, ktoré opäť ovplyvňuje prežívanie a správanie dospelého.“ (Ďuricová, In. Šatánek, 2004, s. 9).

Sociálne dôsledky výchovných kolapsov sú už také veľké, že verejnosť by teraz už rada prisúdila zodpovednosť za ne len samým rodičom. Rozpad rodín má za následok osamelosť žijúce matky, detí bez otcov, čím sa narušajú základné sociálne tkanivá. Mnohí dnes rodinu odmietajú aj celoživotné spojenie ženy a muža manželskou zmluvou. Úloha pokračovania ľudského rodu či výchova sa odkladá. (Kováčová, 2011)

Štruktúra typu výchovy je založená na spomínaných troch dimenziách:

- náročnosť versus nenáročnosť,
- kontrola versus sloboda,
- odmeňovanie versus trestanie. (Zelina, 1996)

„Nepísané rodinné pravidlá“:

V každej rodine fungujú určité pravidlá, interakcie, ktoré sú v každej rodine rôznorodé. Sú to takzvané nepísané zákony, ktoré členom rodiny určujú ako sa k sebe doma navzájom správať, čo sa smie a nesmie, a kde sú hranice dovoleného a zakázaného. (Prevendárová, 2000)

„Cieľom výchovy v našej spoločnosti je všestranný a harmonický rozvoj osobnosti, ktorá má osvojené mravné normy vyplývajúce so spoločenských potrieb a určené charakterom vzťahov. Stanovenie cieľa zabezpečuje perspektívu a umožňuje tvorivosť výchovnej činnosti. Výhovný cieľ je dôležitý nie len z hľadiska dlhodobej perspektívy, ale aj ako kritérium úspešnosti priebehu výchovného procesu.“ (Hamarová, Holkovič, 1986, s. 47)

Pri spôsoboch výchovy poznáme rámec niekoľkých základných dimenzií výchovného prístupu k dieťaťu:

- ***výchova úspechmi*** - charakterizujeme ju láskou a s veľkým stupeň akcelerácie vychovávaného, vysoké požiadavky, často kontrolovaný ale zároveň aj odmeňovaný,
- ***nadmieru starostlivá výchova*** - silná láska a akceptácia, empatia, nízke požiadavky, častá kontrola, odmeňovanie,
- ***liberálna výchova*** - zhovievavá, láska a akceptácia, empatia, nízke požiadavky, zriedkavá kontrola, odmeňovanie,
- ***demokratická výchova*** - láska, akceptácia, vysoké požiadavky, zriedkavá kontrola, odmeňovanie,
- ***príležitostný aristokratizmus*** - charakterizovaný nepriateľstvom, chýbajúca akceptácia, empatia, zriedkavá kontrola a trestanie,
- ***zanedbávajúca výchova***- charakterizujúca nepriateľstvom, chýbaním akceptácie, nízkymi požiadavkami, zriedkavou kontrolou chýbaním posilnené trestanie a odmeňovanie,
- ***zavrhujúca, odmietavá výchova***- nepriateľstvo, chýbajúca akceptácia, nízke požiadavky, zriedkavá kontrola a prísne tresty. (Zelina, 1996)

Spôsob výchovy má charakteristiky zámerného i mimovoľného pôsobenia na dieťa. Obsahuje postoje dospelých (rodičov, vychovávateľov) k deťom, vzájomné emocionálne vzťahy dospelých s deťmi, mieru a spôsob kladenia požiadaviek a ich kontroly, druh a množstvo odmien a trestov, celkovú emocionálnu klímu v rodine a iné. Spôsob výchovy zahŕňa aj upevnené postupy, techniky, praktiky, stratégie, ale tiež názory na človeka a na dieťa a jeho výchovu.

1. Kladný láskyplný vzťah k dieťaťu zodpovedá humanistickým koncepciám človeka optimistickému názoru: človek je v podstate dobrý, je schopný priaznivého vývinu, výchova ho dokáže formovať k lepšiemu. Úcta k osobnosti, láskyplné, ohľaduplné zaobchádzanie je predpokladom priaznivého vývinu dieťaťa.

2. Silné výchovné riadenie bolo obvykle spájané s koncepciami prísnej, autoritatívnej výchovy. Tieto koncepcie súviseli s negatívnym pohľadom na človeka a možnosti jeho vývinu: kto nedôveruje deťom, kto ich považuje za sebecké, nedisciplinované, ten sa uchýľuje k prísnej výchove so silným obmedzovaním dieťaťa, s početnými hrozbami a trestami.

3. Kladný emocionálny vzťah k dieťaťu uspokojuje jeho dôležité potreby (istoty, starostlivosti, ochrany, porozumenia, a sociálneho styku) naopak záporný emocionálny vzťah tieto potreby hlboko frustruje. (Ďuricová, In. Šatánek, 2004)

Tabuľka č. 1: Spôsoby výchovy a jej dôsledky v správaní dieťaťa

Autonómia (samostatnosť dieťaťa)			
Odmietanie dieťaťa (výchova bez lásky)	Zanedbávajúca výchova <i>Výchovné postupy:</i> ľahostajnosť, zanedbávanie <i>Výsledok u dieťaťa:</i> agresivita, vzpieranie, vzbura	Demokratická výchova <i>Výchovné postupy:</i> sloboda, demokracia, podieľ na rozhodovaní, mierne tresty a pod. <i>Výsledok u dieťaťa:</i> aktivita, nezávislosť, otvorenosť, asertivita, tvorivosť, lepšia adaptácia v spoločnosti a pod.	Akceptovanie dieťaťa (výchova s láskou)
	Autoritatívna výchova <i>Výchovné postupy:</i> prísna disciplína, tvrdé tresty, vyžadovanie authority, diktátorstvo <i>Výsledok u dieťaťa:</i> neuroticizmus, ostýchavosť, neschopnosť kompromisom, vnútorná nedôvera	Ochranárska výchova <i>Výchovné postupy:</i> dobromyseľnosť, ochraňovanie, zhovievavosť <i>Výsledok u dieťaťa:</i> závislosť, poslušnosť, podriadenosť, nesamostatnosť, egocentrizmus, malá sebadôvera	
Kontrola (riadenie dieťaťa)			

Zdroj: Vlastné spracovanie zo Peterková, 2006, In.: www.psyx.cz

Zmyslom výchovy je pripraviť dieťa na samostatný život, veď jedného dňa ho tu zanecháme a bude sa musieť postarať samo o seba. Musíme dbať nato aby sa vedelo presadiť, využiť svoje vrodené potencie a hlavne vychádzať a spolupracovať s druhými ľuďmi. Výchova neznamená nekonečné napomínanie alebo prikazovanie, ale znamená ukázať deťom rodičovský príklad, a to je pri výchove najúčinnnejším podnetom. Pre dieťa je niekedy dôležitejšie to ako matka a otec žijú ako to čo mu prikazujú. (Štúr, a kol., 2009)

3.1 Chyby rodičov a negatívne vplyvy pri výchove dieťaťa

Rodinná výchova musí zakladať na dvoch princípoch: prispôbiť výchovu veku a k situácii každého dieťaťa tým, že reguluje svoj zásah a pomoc na vhodný čas a podľa individuálnych charakteristík: rozumne prejavovať autoritu, ktorú deti potrebujú, rešpektovať spontánnosť vývinu, slobodu konania a nemiešať sa bez vážnych dôvodov do aktivity detí. (Tisovičová, 2007).

Rodičia často žijú v mylnej predstave, že dieťať hlavne v útlom veku nevníma vzťahy a správanie sa medzi rodičmi. Často krát sa pred deťmi hádajú protirečia si, urážajú sa a nevnímajú, že všetky ich spory sa dieťať hlboko dotýkajú. (Tisovičová, 2007)

Pri vývine dieťaťa od biologickej bytosti na spoločenskú bytosť je najdôležitejší vzor. Ak v rodinnom prostredí žijú surovci, tuláci, klamári alebo trestaní, deti to samozrejme môže ovplyvniť. Stávajú sa neisté, majú naštrbený morálny úpadok a môžu spustnúť. Nesprávna výchova môže v rodine byť škodlivým činiteľom.

Typy nevhodného výchovného rodinného prostredia :

Deficitné- chudobné na podnety, prehnané, nadmerne ochranárske,

Perfekcionistické- náročné, nútiace k maximálnemu výkonu,

Stresové- preťažujúce, deprivačné,

Kriminogénne- procesy učenia prebiehajú správne ale pri zlom vzore,

Antisociálne- protispoločenské, nevyrovnané so spoločnosťou. (Tisovičová, 2007)

Podľa autora Wenera (1973, In Tisovičová, 2007) sa tieto chyby vyskytujú najčastejšie:

- **extrémne nároky na dieťa**- dôsledkom tejto výchovy je, deti žijú v neustálom napätí, na pokraji svojich možností a síl.
- **príliš nízke nároky**- klesá úroveň možnej výkonnosti. Deti sa stávajú povrchnými , sú nepozorné a namiesto potreby získať ocenenie za svoje výkony, dostávajú sa do popredia snahy získať sociálne uznanie bez námahy.
- **striedavé**- dieťa sa stáva neisté raz získa uznanie, inokedy v tej istej situácii ostáva nepovšimnuté, nevie čo prináša riziko alebo ohrozenie a čo nie.
- **nesprávne sociálne zdôrazňovanie dieťaťa**- rozmazanosť, dieťa je v centre diania viac, ako je užitočné. Stúpne potreba po uznaní, rastú nároky, dospelý musí ustupovať. Dieťa je vždy nepokojné, neprispôsobivé. Môže ísť o materiálne zahŕňanie, až si dieťa nič neváží, zaťažovanie rolou dospelého, s dieťaťom sa jedná ako s dospelým až stratí svoju spontánnosť a bezstarostnosť.
- **emocionálne preťaženie**- priveľa lásky znamená citovú povrchnosť u dieťaťa, je upnutú na jednu alebo viacero osôb.
- **nadmerné opatrovanie**- dieťaťu sa nedovolí nič okolo seba ani v domácnosti urobiť.
- **pasívne podvoľovanie**- akékoľvek nápady dieťaťa sa prijímajú bez odporu, negatívne sociálne vyznačenie (dieťaťu sa dáva najavo, že pre rodinu nič neznamená), nevhodné zabezpečovanie individuálnej slobody, potláčanie prianí, aktivity dieťaťa, nenaučí sa presadiť a byť originálne.
- **úplná voľnosť**- dieťa sa nenaučí disciplíne, neovláda svoje myslenie, reaguje nediferencovane, pudovo.
- **nevhodné emocionálne prostredie**- bez akéhokoľvek, citového vzťahu a ochrany.
- **úplne citové obklopenie**- prílišná náklonnosť rodičov, vychovávateľov k dieťaťu, ktorí ho vidia vždy v najlepšom svetle. Dieťa sa nenaučí rozlišovať dobro a zlo.

Ďalšie typy nevhodnej rodinnej výchovy :

- **príliš krutá a trestajúca výchova**- deformuje ašpirácie dieťaťa, objavuje sa v poruchách správania. Poruchy správania v smere asociálnom a antisociálnom môže vzniknúť vtedy, ak jednotlivец prenáša svoju nenávisť na spoločenské skupiny alebo celú spoločnosť.
- **nejednotná výchova** - kedy majú rodičia nároky na dieťa rozdielne. Dieťa sa snaží prispôbiť si ich podľa seba.
- **ambivalentná výchova** - stáva sa vtedy, keď rodičia majú protichodné nároky a požiadavky na dieťa. Dieťa sa cíti ohrozené a má dojem, že musí zápasť o lásku a záujem.
- **neúprimná výchova** - rodičia prekladajú deťom také normy, ktoré sami nedodržiavajú.
- **ľahostajná výchova** - dieťa má pocit, že nikomu na ňom a jeho výkonoch nezáleží.
(Tisovičová, 2007)

3.1.1 Rozvod a vplyv rozvodu na rodinu a deti

„Účelom manželstva je vytvoriť harmonické a trvalé životné spoločenstvo, ktoré zabezpečí riadnu výchovu detí. Manželia sú si v manželstve rovní v právach a povinnostiach.“ (Zákon č. 36/2005 Z. z.)

„Obyčajne rodinu neničia a nerozdeľujú veľké problémy, ale maličkosti. Uvedomujeme si, že v krajnej situácii sme schopní riskovať život, aby sme zachránili druhého, ale nevieme zdvihnúť zo zeme špinavú ponožku aby sme mu urobili radosť.“(Ferrero, 2012, s. 198)

Ak manželstvo nespĺňa tieto parametre, je viac ako pravdepodobné, že smeruje k rozvodu. Rozvodom sa začína boj partnerov o svoje práva, majetok a vo viacerých prípadoch aj o deti. Rozvod je negatívny faktor, ktorý zasiahne celé okolie partnerov, a to najmä rodinu známych a ich spoločné deti.

Rozvod na Slovensku je možný iba súdnou cestou, na návrh jedného z manželov. Počas rozvodového konania sa z manželov stávajú „navrhovateľ“ a „odporca“. Aby súd manželstvo mohol rozviesť, je skutočnosť, že vzťahy medzi manželmi sú už dlhšie

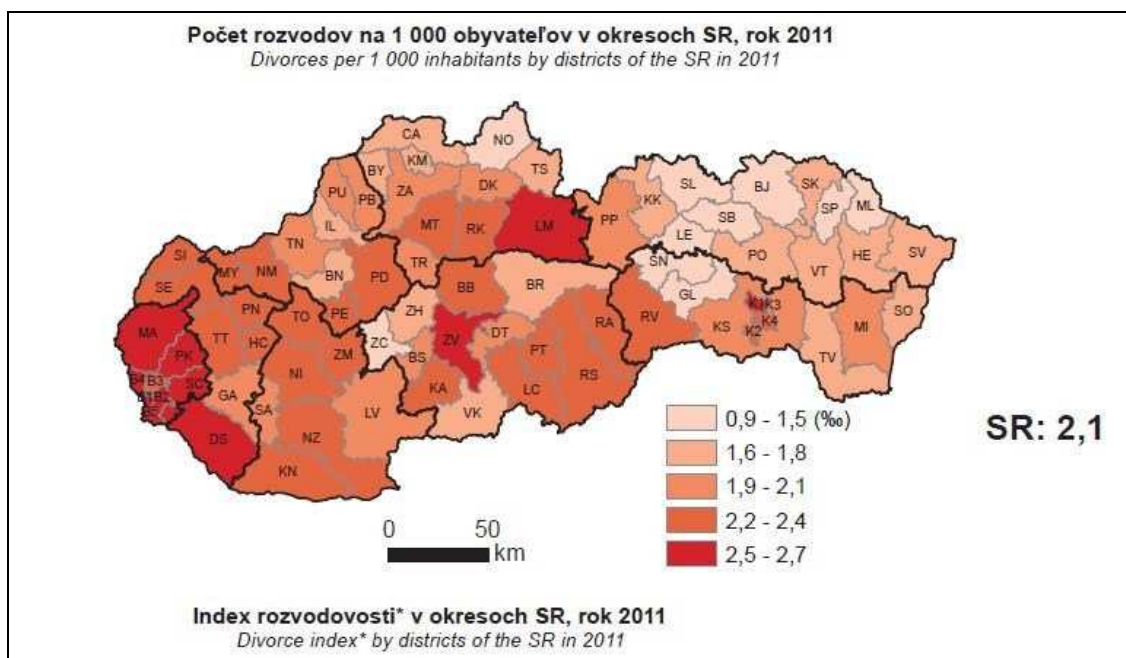
narušené a trvalo rozvrátené a od manželov nemožno očakávať obnovenie manželského spolužitia.

Rozvod a maloleté deti: pri rozvodoch platí základná zásada a tá znie: „ Vždy je lepšie sa dohodnúť “. V prípade ak majú manželia maloleté deti, platí to stonásobne. Súd okrem samotného rozvodu manželstva rozhoduje aj o starostlivosti o deti, komu zverí do osobnej starostlivosti po rozvode deti. Táto časť je veľmi emočne náročná tak je dobré keď sa rodičia vopred dohodli aj kvôli deťom, ktoré tak potom veľmi netrpia psychickým stresom.(Gogoláková, 2012)

Ako príklad si môžeme uviesť osobnú skúsenosť jednej z čitateľiek časopisu Mama a ja, ktorá si prešla rozvodovým konaním a podelila sa o svoje skúsenosti s ostatnými:

„Prosím nech sa medzi Vami a partnerom udialo čokoľvek, snažte sa držať úroveň, keď o ňom hovoríte s deťmi, nezaťahujte ich do svojich problémov, snažte sa akceptovať skutočnosť, že je a navždy ostane ich otcom. Ja som túto chybu urobila a naštrbila som si tak vzťah s deťmi, ktoré dlho nekriticky držali stranu „chudáčikovi“ otcovi...“ (Simona, 45), (Gogoláková, 2012)

Obrázok č. 2: Počet rozvodov na 1000 obyvateľov v SR za rok 2011

Zdroj: www.portal.statistics.sk

Rozvodový proces môžeme opísať v niekoľkými fázami, ale každá z nich má negatívny vplyv na dieťa. Pred rozvodom sú deti veľmi ovplyvňované rodičmi, ktorí súperia medzi sebou o priazeň svojho dieťaťa. Po rozvode príde čas, keď dieťa stratí každodenný kontakt s jedným z rodičov. U dieťaťa môže dôjsť ku dlhodobým psychickým poruchám. Dôležité je aby sa strata rodiča, starých rodičov, súrodencov sa kompenzovala novou stabilnou harmonickou rodinou. Už výskumom sa potvrdilo, že rodiny, ktoré sa pred rozvodom dohodli, a majú po rozvode nové rodinné spolužitie, nemá negatívne následky na vývoj dieťaťa. Tak ako v úplnej rodine alebo neúplnej je nenahraditeľná rola otca aj matky pre zdravý vývoj dieťaťa. (Havlík, Koťa, 2011)

Na obdobie manželského rozvratu a na obdobie rozvodu deti reagujú rôzne a to aj v závislosti od veku, vzťahu k rodičom, povahy problému k rodičom. Deti až do obdobia dospievania sa nepýtajú čo sa vlastne deje, neiniciujú rozhovory s rodičmi často krát sa rozprávajú medzi sebou. Ich reakcie bývajú rôzne, nálady labilné, správanie nezodpovedá situácií. Citovou reakciou je strach a smútok.

.

Medzi najtypickejšie extrémne situácie patrí:

- **Dieťa sa uzavrie**- utiahne sa do seba málo komunikuje, vytvára si vnútorný svet, súčasne sa objavujú neurotické ťažkosti- poruchy spánku, poruchy učenia, zajakavosť, tiky, pomočovanie a depresie.
- **Dieťať sa reaguje poruchami správania**- agresia, túlanie záškoláctvo drogy, vandalizmus. Vo vzťahu k rodičom je drzé, neposlušné, nespolupracujúce, prípadne využíva rozpory rodičov vo svoj prospech , čo nezíska u jedného rodiča získa u druhého.(Gardner, 1991)

3.1.2 Výchova dieťaťa v neúplnej rodine

Obraz mnohočlennej rodiny sa stáva čoraz väčšou raritou. Vysoké čísla slobodných matiek nasvedčujú tomu, že to nebude také jednoduché si rodinu udržať pokope. Život matky bez partnera prináša starosti, ktoré si manželský pár obyčajne rozdelí medzi seba. Model, v ktorom sa otec postará o hladký priebeh prebudenia dieťaťa, zatiaľ čo mama prichystá raňajky, sa zrazu stáva nočnou morou pre ženu, ktorá je na všetko sama. (www.femininity.zoznam.sk)

Za neúplnú rodinu pokladáme spoločenstvo jedného rodiča a dieťaťa, ktorý plní funkciu obidvoch rodičov. Neúplná rodina môže vzniknúť:

- úmrtím jedného z rodičov
- rozvodom manželstva
- narodením dieťaťa mimo manželstva
- odchodom manželského partnera (Hamarová, Holkovič, 1986)

Bez ohľadu akým spôsobom vznikne neúplná rodina, jej situácia v rôznych formách je rovnaká. Osamelý rodič, najčastejšie sa ním stáva matka, plní funkciu obidvoch rodičov. To môže spôsobiť deformáciu predstavy dieťaťa o normálnom rodinnom živote. Zlá ekonomická situácia, samota, neistota, nedostatok voľného času strávený s dieťaťom spôsobujú väčšie riziko nesprávneho vývoja detí. s porovnaním s úplnou harmonickou rodinou.(Hamarová, Holkovič, 1986)

Podľa známeho slovenského portálu zena.sk výskumy neustále dokazujú, že deti, pochádzajúce z neúplných rodín nemajú rovnakú šancu v živote uspieť ako ich „šťastnejší“ rovesníci, ktorí majú oboch rodičov. Dieťa obyčajne skončí na vzdelanostnej úrovni svojej matky, málokedy vyššie.

Deti, ktoré žijú v úplnej rodine sa lepšie adaptujú medzi svojimi rovesníkmi, nemusia odpovedať na neustále otázky kamarátov: „kde máš otca?, prečo žiješ len s mamou?“ a podobne. Tieto faktory môžu na deti pôsobiť stresujúco a veľakrát sa stáva, že sa stiahnu do úzadia, nekomunikujú s okolím a v spoločnosti sa ťažšie adaptujú, aj keď im matky venujú dostatok času a pozornosti.

Aj financie hrajú pri výchove dôležitú úlohu. Dvaja rodičia vždy zarobia viac ako jeden. Dieťa, ktoré trpí nedostatkom alebo doslova chudobou sa väčšinou horšie učí, je zakríknuté, má problémy so správaním. Na druhej strane, aj keď matka nemá dostatok financií, jej vzdelanie a schopnosti vyčarovať z ničoho niečo a postarať sa o dieťa v čase krízy je dobrý predpoklad pre úspešný život single mamičky. (www.zena.atlas.sk)

Nikde nie je napísané, že z dieťaťa, ktoré vyrastá len s jedným rodičom sa stane zlý človek, povalač alebo nevzdelanec. Výchova dieťaťa v neúplnej rodine môže mať viac negatívnych stránok ako pozitívnych ale na druhej strane dieťa si vytvorí k rodičovi hlbší vzťah, dokáže viac oceniť veci, ktoré môžu byť pre deti v úplných rodinách samozrejmosťou a podobne. Nielen neúplné, ale aj úplné, nefunkčné, a dysfunkčné rodiny môžu mať negatívny dopad na dieťaťa. Rodina môže byť nefunkčná, keď

obidvom rodičom záleží viac na kariére zaujímajú sa o svoj osobný rozvoj a vtom zabúdajú na svoje dieťaťa. Niekde sa stretávame aj s citovým chladom, nezamestnanosťou, zlou ekonomickou situáciou, viacgeneračnými problémami zanedbávaním a násilnosťou. (Havlík, Koťa, 2011)

3.2 Druhy pomoci rodine

Krízová pomoc (intervencia, služby)- je poskytovaná v situácií ohrozenia člena rodiny, alebo v situácii návratu ohrozeného, či ohrozujúceho člena rodiny. Táto pomoc je krátkodobá spolupracuje s rôznymi inštitúciami(políciou, súdmi,). Súčasťou krízovej pomoci sú aj krízové centrá.

Poradenská pomoc (služby)- krátkodobá pomoc poskytovaná profesionálnymi pracovníkmi v špecializovaných zariadeniach pri riešení akútnych problémoch v rodinnom spoložití.

Vzdelávacie programy- dlhodobo poskytované služby poskytované na odovzdávanie zručností, návykov, informácií, udržiavanie vzťahov v rodine, riešenie konfliktov.

Terapeutická pomoc- pomoc poskytovaná rodinám , ktoré majú problémy v spoložití rôzneho typu. Pomoc je poskytovaná profesionálmi.

Preventívne programy- dlhodobé programy zamerané na utvárajúce sa rodiny, z ktorých je predpoklad vzniku problémov (partnerstvá neplnoletých) alebo v rodinách kde sa napríklad narodilo postihnuté dieťaťa (Oravcová, a kol., 2007)

PRAKTICKÁ ČASŤ

4 PRIESKUM

V praktickej časti našej bakalárskej práce sa pokúsime naše teoretické poznatky, získané v prvých troch kapitolách, aplikovať do praxe. Táto časť našej bakalárskej práce je zameraná na prieskum. Budeme zisťovať ako vnímajú a vychovávajú svoje deti rodičia v úplných rodinách ako je to u slobodných mamičiek, rozvedených a aký majú názor na výchovu dieťaťa respondenti, ktorí ešte nie sú rodičmi. Naším hlavným cieľom je **zisťovať správanie detí vychovávaných v rôznom rodinnom prostredí**. Pri vedľajších cieľoch sa pokúsime zamerať na zistenia ako výchovu svojich detí zvládajú slobodné matky alebo rozvedené páry.

Za hlavnú metódu prieskumu sme si zvolili dotazník, ktorý sa skladá z triediacich otázok a trinástich týkajúcich sa problematiky, na ktoré odpovedalo 50 respondentov.

4.1 Analýza štruktúry respondentov

V prvej časti dotazníka sme sa respondentov pýtali na základné otázky akými sú pohlavie ich vek a koľko majú detí. Ďalej nás zaujímalo, či ide o rozvedeného, slobodného alebo vydatého resp. ženatého respondenta.

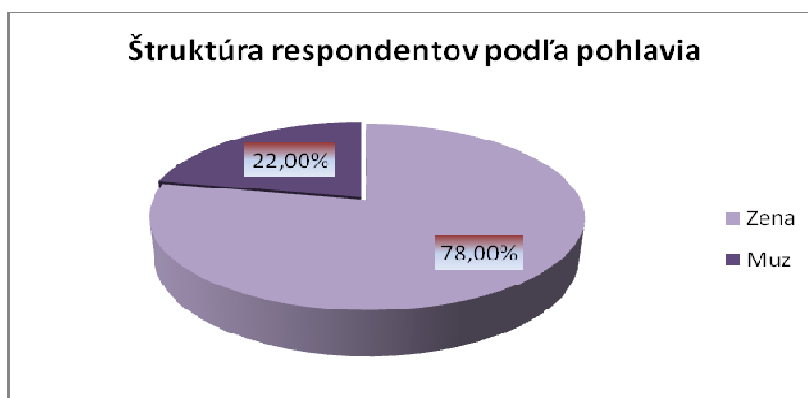
Pohlavie

Z hľadiska pohlavia sa na vyplňaní dotazníka podieľalo viac respondentov ženského pohlavia. Na otázky odpovedalo takmer o 60% viac žien ako mužov.

Tabuľka 2: Štruktúra respondentov podľa pohlavia

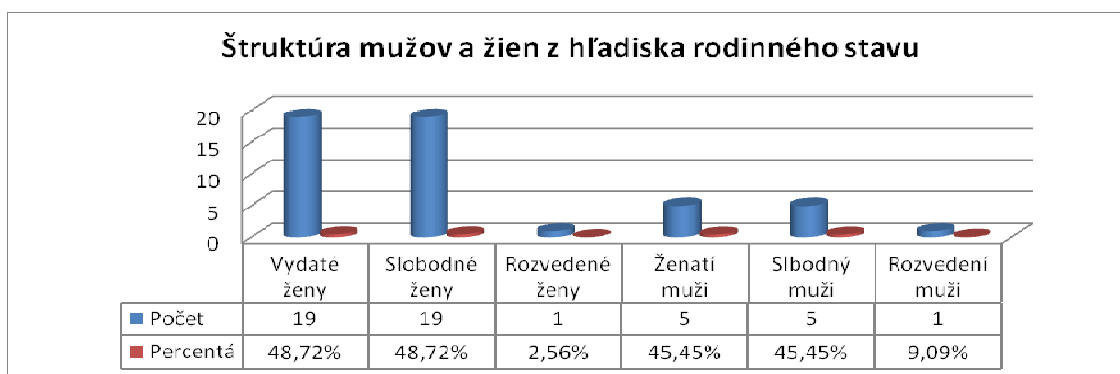
Muži		Ženy	
Počet	%	Počet	%
11	22	39	78

Graf 1: Štruktúra respondentov podľa pohlavia

Na grafe 2 môžeme vidieť rozdelenie mužov a žien z hľadiska rodinného stavu. Na vyplňaní dotazníka sa podieľal rovnaký počet slobodných žien ako vydatých a tak isto rovnaký počet slobodných mužov ako ženatých. Slobodné ženy tvoria 48% respondentov pokým slobodných mužov je 45% z celkového počtu 11.

Graf 2: Štruktúra mužov a žien z hľadiska rodinného stavu

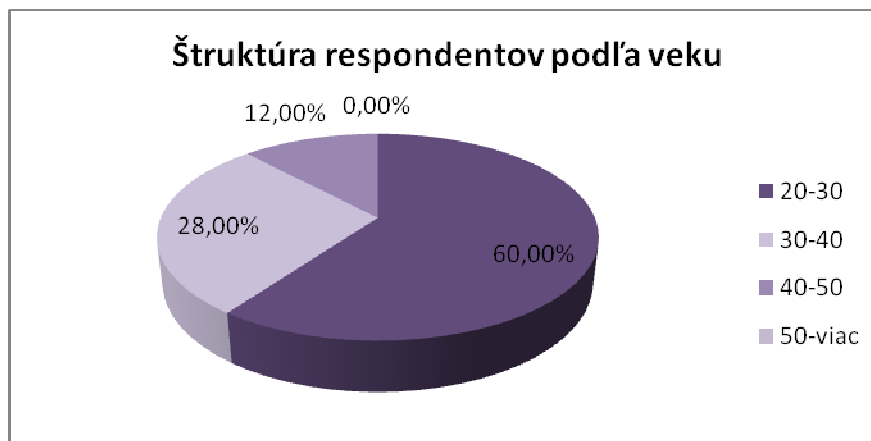
Vek

Na vyplňaní dotazníka sa zúčastnili respondenti rôznej vekovej kategórie. Najväčšiu časť tvorili respondenti vo veku od dvadsať do tridsať rokov. Tento výsledok mohol ovplyvniť aj fakt, že dotazník sme rozposielali aj prostredníctvom sociálnych sietí, ktoré navštevujú najmä respondenti práve tejto vekovej kategórie.

Tabuľka 3: Štruktúra respondentov z podľa veku

20-30		30-40		40-50		50 a viac	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
30	60	14	28	6	12	0	0

Graf 3: Štruktúra respondentov podľa veku

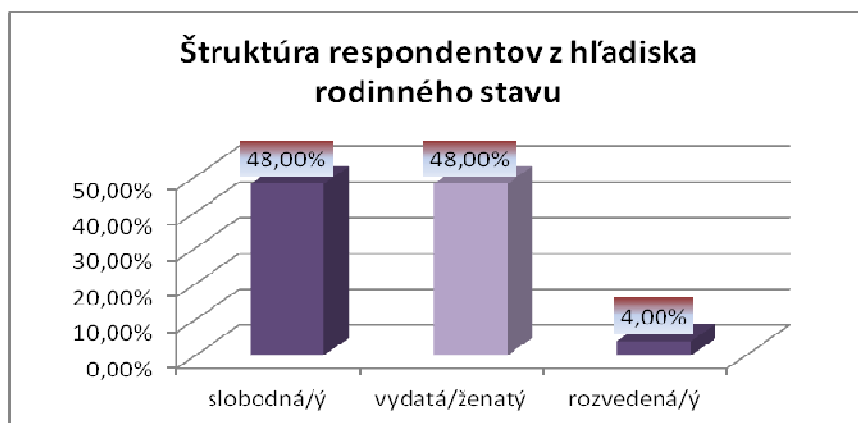
Stav

Ako sme už uvádzali pri grafe 2 na vyplňaní dotazníka sa podieľal rovnaký počet slobodných aj vydatých respondentov mužského a ženského pohlavia. Slobodných a ženatých sa na našom prieskume zúčastnilo 48% a rozvedený respondenti tvoria 4% zúčastnených.

Tabuľka 4: Štruktúra respondentov z hľadiska rodinného stavu

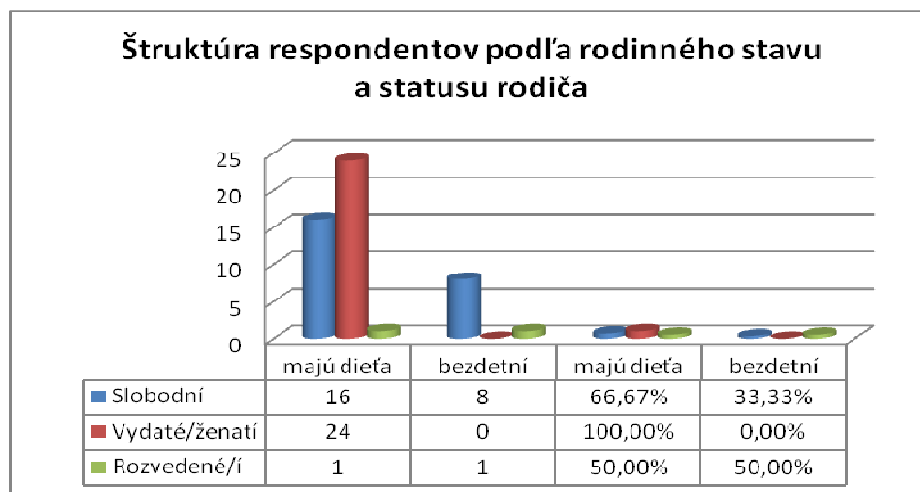
Slobdná/ý		Vydatá/ženatý		Rozvedená/ý	
Počet	%	Počet	%	Počet	%
24	48	24	48	2	4

Graf 4: Štruktúra respondentov z hľadiska rodinného stavu

Na grafe 5 je znázornená štruktúra respondentov podľa rodinného stavu a toho či sú respondenti rodičia alebo nie. Ako môžeme vidieť 66% zo všetkých slobodných respondentov má dieťa. Prieskum nám potvrdil, že všetky vydaté ženy a ženatí muži, ktorí odpovedali na otázky sú rodičmi. Z dvoch rozvedených respondentov potvrdzuje status rodiča len jeden.

Graf 5: Štruktúra respondentov podľa rodinného stavu a statusu rodiča

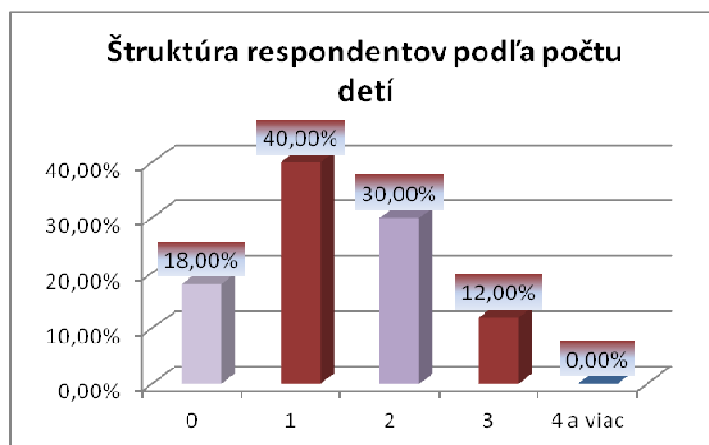
Počet detí

Už na predchádzajúcom grafe sme si ukázali, že zo všetkých našich respondentov je 41 rodičov, čiže deväť z opýtaných dieťa nemá. Rodičov z jedným dieťaťom na dotazník odpovedalo 40% a 20% respondentov uviedlo, že majú tri deti. Len o 10% viac tvoria rodičia s dvoma deťmi.

Tabuľka 5: Štruktúra respondentov podľa počtu detí

Žiadne dieťa		1 dieťa		2 deti		3 deti		4 a viac	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
9	18	20	40	15	30	6	20	0	0

Graf 6: Štruktúra respondentov podľa počtu detí

4. 2 Vyhodnotenie názorov respondentov vo vzťahu k deťom a výchove detí

V úvode druhej časti dotazníka sme sa zamerali na to, či naši respondenti rodičovstvo plánovali, alebo sa stali rodičmi „náhodne“. Predpokladáme, že väčšina respondentov bude na otázku plánovaného rodičovstva odpovedať kladne. Ďalej sme sa pokúsili zistiť, aký majú respondenti so svojimi deťmi vzťah, akým správaním sa deti prejavujú a aký druh výchovy preferujú.

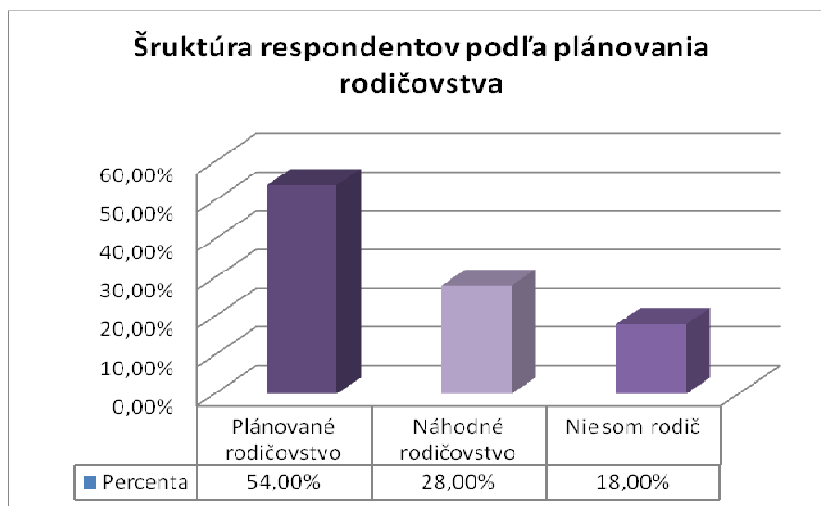
Otázka č. 1: Akým spôsobom ste sa rozhodli stať rodičom?

Ako sme predpokladali viac ako polovica našich respondentov (54 %) rodičovstvo plánovala. Náhodné rodičovstvo uviedlo 28% všetkých opýtaných. Respondentov, ktorí rodičmi nie sú, odpovedalo na otázky 18%.

Tabuľka 6: Štruktúra respondentov podľa plánovania rodičovstva

Plánované rodičovstvo		Náhodné rodičovstvo		Nie som rodič	
Počet	%	Počet	%	Počet	%
27	54	14	28	9	18

Graf 7: Štruktúra respondentov podľa plánovania rodičovstva

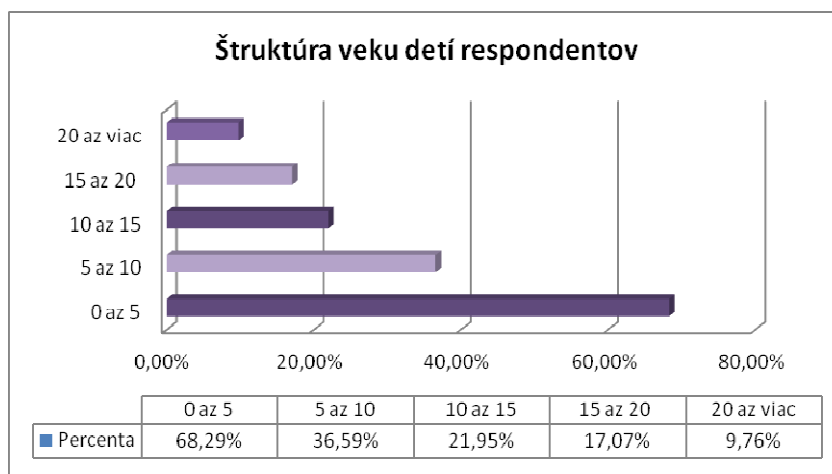
Otázka č. 2: Moje dieťa/deti sú vo veku

Kedže nám na dotazník odpovedali prevažne mladí respondenti predpokladali sme, že ich deti budú prevažne vo vekovej kategórii do 5 rokov. Naše predpoklady sa potvrdili a deti od 0-5 rokov má vyše 68% respondentov. Naopak detí nad 20 rokov má len niečo vyše 9% opýtaných. Deti v strednej vekovej kategórii 10-15 rokov má 21% opýtaných rodičov.

Tabuľka 7: Štruktúra veku detí respondentov

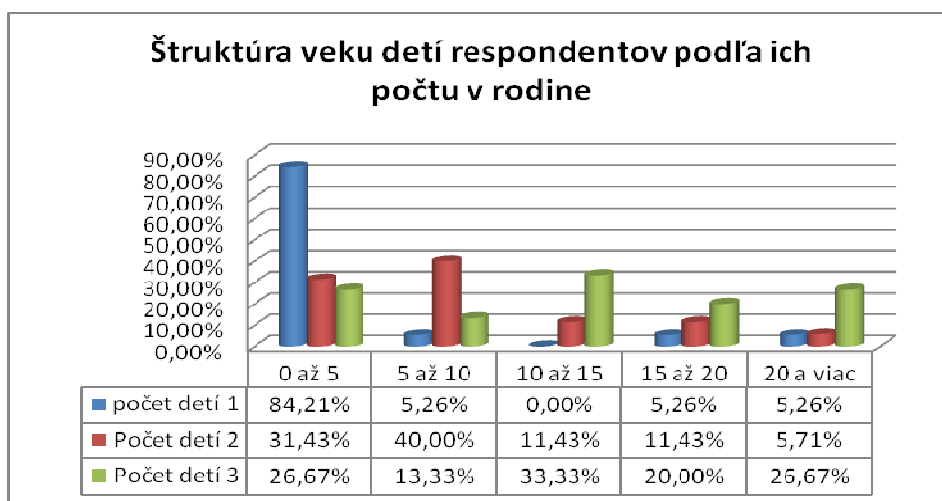
0 - 5		5 - 10		10 - 15		15 - 20		20 a viac	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
28	68,29	15	36,59	9	21,95	7	17,07	4	9,76

Graf 8: Štruktúra veku detí respondentov

V grafe 9 sme sa pokúsili znázorniť v akom veku majú rodičia deti ak sú rodičmi len jedného dieťaťa, dvoch detí alebo ak majú deti tri. Ako sme už spomínali na dotazník odpovedalo najviac respondentov vo vekovej kategórii do 30 rokov takže aj veková kategória detí u rodičov s jedným dieťaťom je prevažne do 5 rokov. Môžeme vidieť, že u rodičov s jedným dieťaťom až 84% tvoria deti do 5 rokov. U rodičov s dvoma deťmi prevažuje veková kategória od 5–10 rokov. Rodičia s počtom detí tri, uvádzajú najčastejšie vekovú kategóriu od 10 – 15 rokov.

Graf 9: Štruktúra veku detí respondentov podľa ich počtu v rodine

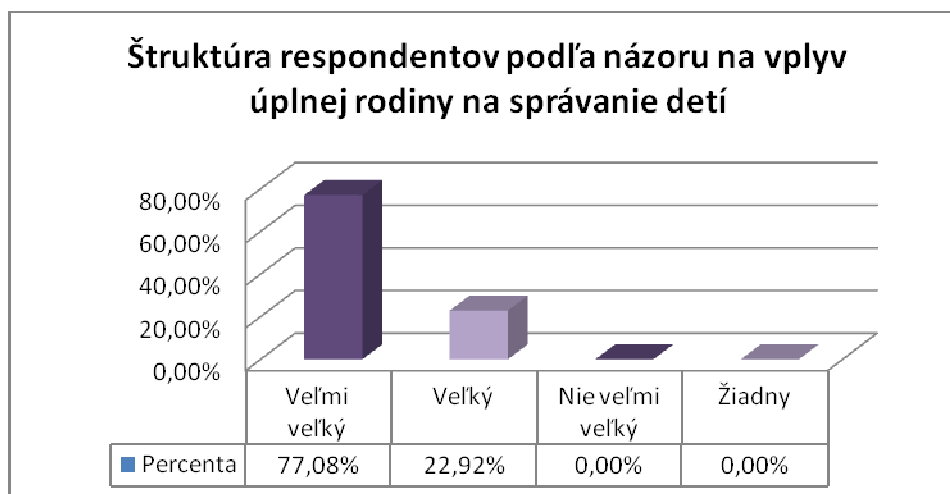
Otázka č. 3: Myslíte si, že vychovávať dieťa v „úplnej“ rodine má veľký vplyv na jeho vývin a správanie?

Každý rodič sa svoje dieťa snaží vychovávať čo najlepšie, či už ide o rodiča žijúceho v harmonickej rodine alebo rodiča, ktorý je na výchovu dieťaťa sám. Viac ako polovica našich respondentov si však myslí, že vychovávať dieťa v úplnej rodine má veľmi veľký vplyv na jeho vývin a správanie a viac ako 20% respondentov sa k tomuto názoru prikláňa.

Tabuľka 8: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že vychovávať dieťa v „úplnej“ rodine má veľký vplyv na jeho vývin a správanie?

Veľmi veľký		Veľký		Nie veľmi veľký		Žiadny	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
37	77,08	11	22,92	0	0	0	0

Graf 10: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že vychovávať dieťa v „úplnej“ rodine má veľký vplyv na jeho vývin a správanie?

Otázka č. 4: Ako hodnotíte povahu svojho dieťaťa?

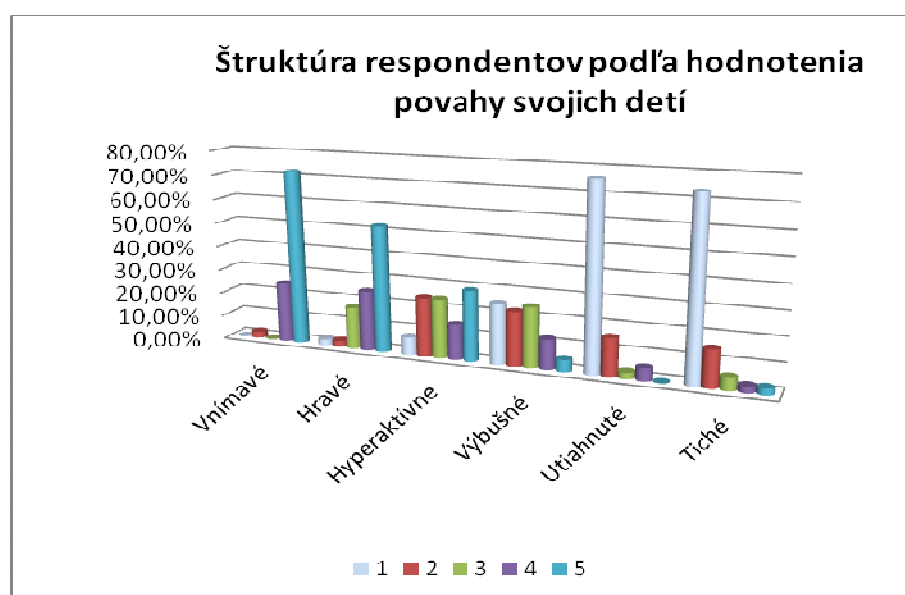
Pri tejto otázke sme zisťovali ako respondenti vnímajú správanie respektíve povahu svojich detí. Stanovili sme si stupnicu od 1 do 5, pričom 5 bola možnosť s najvyššou intenzitou a 1 s najnižšou. Väčšina respondentov hodnotí svoje deti ako vnímavé a hravé a takmer 30% rodičov považuje svoje deti za hyperaktívne.

Viac ako 70% respondentov nepovažuje svoje deti za tiché a utiahnuté. Za priemerne výbušné označilo svoje deti 25% opýtaných rodičov.

Tabuľka 9: Odpovede repondentov na otázku: Ako hodnotíte povahu svojho dieťaťa?

Int.	Vnímavé		Hravé		Hyperaktívne		Výbušné		Utiahnuté		Tiché	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
1	0	0	1	2,5	3	7,32	10	25	29	76,32	28	2,63
2	1	2,5	1	2,2	10	24,39	9	22,5	6	15,79	6	2,63
3	0	0	7	17,5	10	24,39	10	25	1	2,63	2	5,26
4	10	25	10	25	6	14,63	9	22,5	2	5,26	1	15,49
5	20	72,5	21	52,5	12	29,27	2	5	0	0	1	73,68

Graf 11: Odpovede repondentov na otázku: Ako hodnotíte povahu svojho dieťaťa?

Otázka č. 5: Pri výchove svojho dieťaťa preferujem výchovu

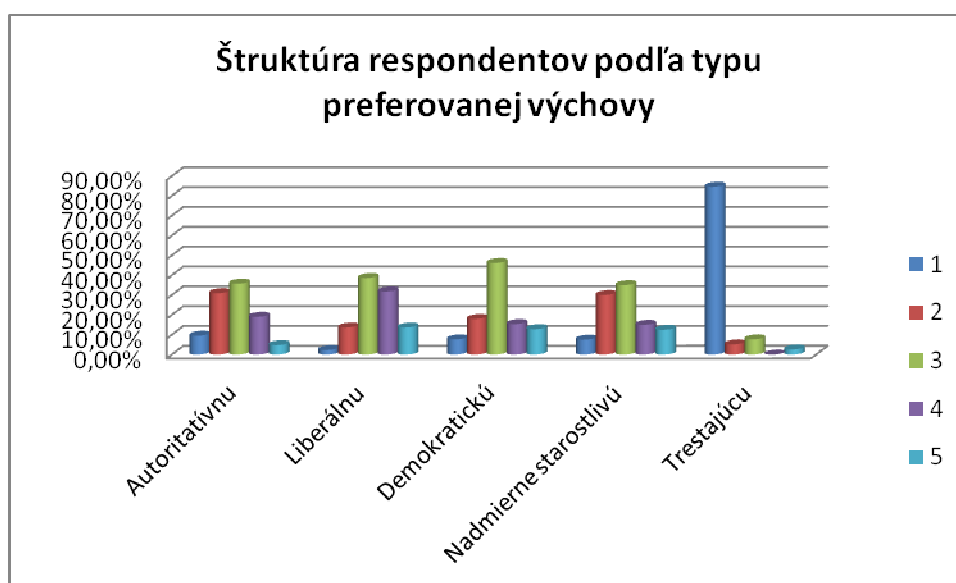
Podobne ako pri predchádzajúcej otázke aj pri tejto sme si stanovili stupnicu od 1 do 5, pretože sme chceli zistiť akú výchovu rodičia preferujú. Pokúsili sme sa zistiť či u našich respondentov prevažuje autoritatívna výchova alebo uprednostňujú liberálnu,

čiže viac zhovievavú výchovu. Predpokladali sme tiež, že rodičia neuznávajú typ prísnej a trestajúcej výchovy, čo sa nám aj potvrdilo. Zistili sme, že opýtaní respondenti sa snažia formy výchovy kombinovať avšak najviac 46,15% sa ich v priemere prikláňa k demokratickej výchove, čiže majú na svoje deti vysoké požiadavky, čo však neznamená, že svoje deti drezujú. Autoritatívnu výchovu preferuje ani nie 20% rodičov a liberálnu výchovu uznáva takmer 40% opýtaných. K nadmiernej starostlivosti v priemernej intenzite sa prikláňa 35% rodičov.

Tabuľka 10: Štruktúra respondentov podľa typu preferovanej výchovy

Int.	Autoritatívna		Liberálna		Demokratická		Starostlivá		Trestajúca	
	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
1	4	9,52	1	2,27	3	7,69	3	7,50	33	84,62
2	13	30,95	6	13,64	7	17,95	12	30	2	5,13
3	15	35,71	17	38,64	18	46,15	14	35	3	7,69
4	8	19,05	14	31,82	6	15,38	6	15	0	0
5	2	4,76	6	13,64	5	12,82	5	12,5	1	2,56

Graf 12: Štruktúra respondentov podľa typu preferovanej výchovy

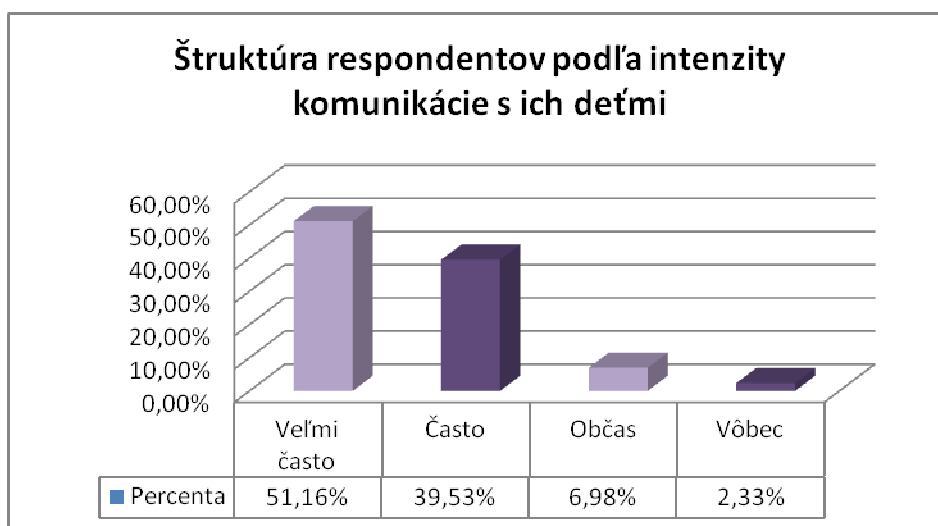
Otázka č. 6: Rozprávate sa so svojim dieťaťom o jeho pocitoch, túžbach a problémoch?

Ak sa v rodine vyskytne problém, o ktorom sa jej členovia dokážu otvorene porozprávať môžeme hovoriť o rodine, v ktorej vládne dôvera a súdržnosť. Preto je dôležité rozprávať sa skoro o všetkom aj so svojimi deťmi. Dieťa by malo vedieť, že rodičia sú tu pre neho a stoja pri ňom v akejkoľvek situácii. Preto sme sa aj našich respondentov pýtali, či sa so svojim dieťaťom rozprávajú, nie len o pekných veciach, ale aj o tom čo ich trápi. Zistili sme, že viac ako 50% rodičov sa so svojimi deťmi rozpráva veľmi často. Len 2% opýtaných uviedlo, že sa so svojim dieťaťom vôbec nerozprávajú.

Tabuľka 11: Odpovede respondentov na otázku: Rozprávate sa so svojim dieťaťom o jeho pocitoch, túžbach a problémoch?

Veľmi často		Často		Občas		Vôbec	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
22	51,16	17	39,53	3	6,98	1	2,33

Graf 13: Odpovede respondentov na otázku: Rozprávate sa so svojim dieťaťom o jeho pocitoch, túžbach a problémoch?

4.3 Výsledky názorov respondentov v súvislosti pôsobenia rôznych vplyvov na výchovu dieťaťa

Tretia časť prieskumu je zameraná na názory rodičov, hlavne na to, ako vplýva na dieťa rozvod, prípadne partnerské odlúčenia. Taktiež sa pokúsime zistiť aký majú rodičia názor na to, prečo môže byť dieťa problémové a aký druh pomoci by vyhľadali, keby mali problémy v rodine či výchove dieťaťa. Žijeme v modernej dobe a preto predpokladáme, že rodičia by sa pri problémoch s dieťaťom obrátili najmä na odbornú pomoc psychológa. V záverečnej časti sme sa pýtali respondentov, čo by prispelo k zlepšeniu alebo skvalitneniu ich rodinného života.

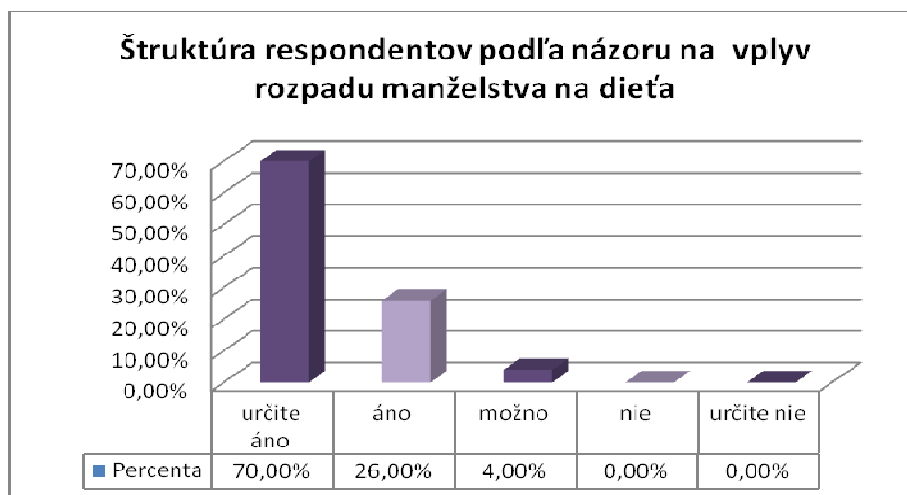
Otázka č. 7: Myslíte si, že rozvrat manželstva má na dieťa negatívny vplyv?

Vychovávať dieťa v harmonickej úplnej rodine je určite sen každého rodiča. Život však prináša rôzne situácie, ktoré nie vždy partneri zvládnu prekonať a dochádza k ich odlúčeniu, aj keď ich spájajú spoločné chvíle, zážitky ale najmä deti. Každé dieťa vníma rozpad manželstva inak a hlavne deti, ktoré sú v mladom veku nesú odlúčenie od jedného z rodičov veľmi ťažko. Aj 70% opýtaných respondentov je toho názoru, že rozpad manželstva má určite negatívny vplyv na psychiku dieťaťa.

Tabuľka 12: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že rozvrat manželstva má na dieťa negatívny vplyv?

Určite áno		Áno		Možno		Nie		Určite nie	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
9	70	20	26	15	4	0	0	0	0

Graf 14: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že rozvrat manželstva má na dieťa negatívny vplyv?

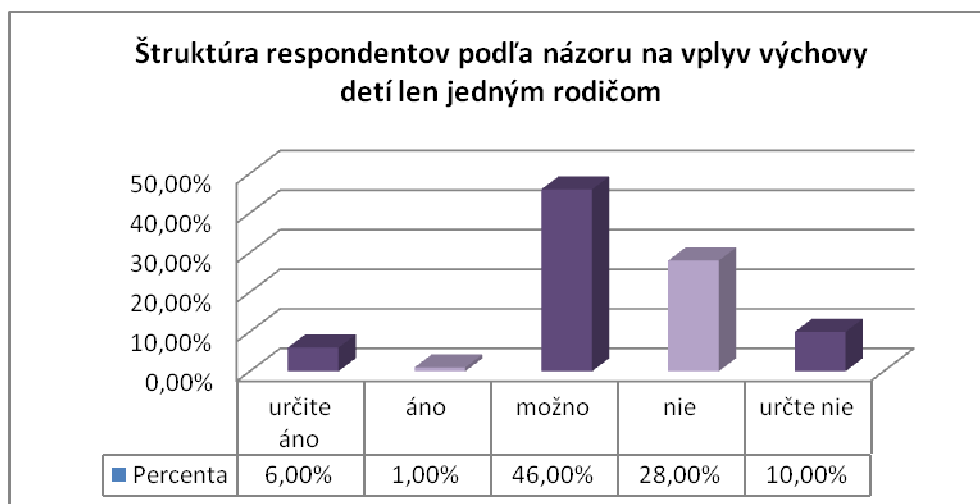
Otázka č. 8: Myslíte si, že deti, ktoré sú vychovávané LEN jedným rodičom sú problémovjšie ako deti v „úplných“ rodinách?

Na túto otázku nám skoro 50% respondentov odpovedalo neutrálne. Tento fakt mohlo spôsobiť to, že takmer polovica opýtaných žije v manželskom zväzku a nevedia aké to je vychovávať dieťa osamote a taktiež rodičia čo vychovávajú dieťa sami si nepripúšťajú možnosť, že by ich deti boli problémové, kôli tomu, že sú vychovávané len jedným rodičom.

Tabuľka 13: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že deti, ktoré sú vychovávané LEN jedným rodičom sú problémovjšie ako deti v „úplných“ rodinách?

Určite áno		Áno		Možno		Nie		Určite nie	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
3	6	5	10	23	46	14	28	5	10

Graf 15: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že deti, ktoré sú vychovávané LEN jedným rodičom sú problémovejšie ako deti v „úplných“ rodinách?

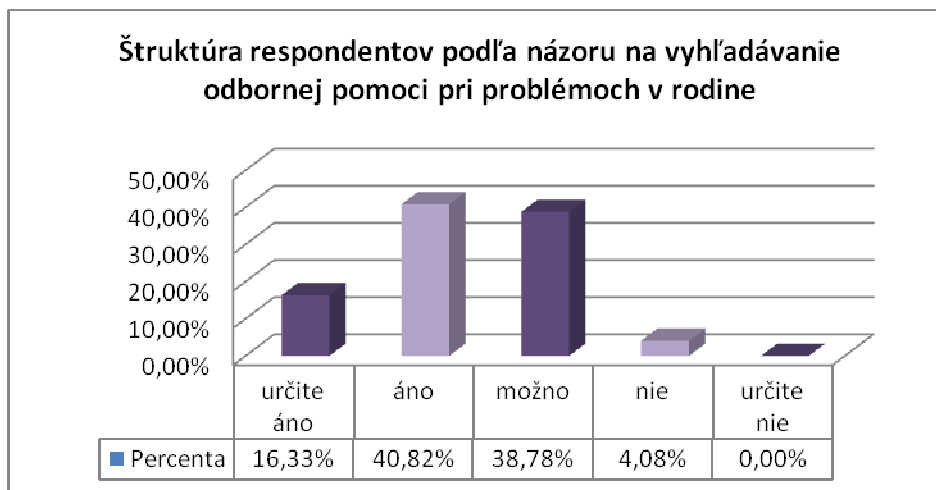
Otázka č. 9: Je podľa Vás potrebné vyhľadávať odbornú pomoc alebo odborné poradenstvo pri riešení akútnych problémov v rodinnom spoložití, či pri výchove detí?

V každej rodine určite nastane situácia, s ktorou si rodičia, alebo rodič sám nedokáže poradiť, no nie každý sa „odváža“ vyhľadať pomoc, či radu u odborníka. A keď sa odhodlajú býva už väčšinou neskoro, pretože manžel už má milenkú, dieťa je nezvládnutelné a matky sú na antidepresívach. Preto netreba váhať s vyhľadaním pomoci, keď nevieme, čo si v danej situácii počať. K názoru, že pri problémoch treba vyhľadať odbornú pomoc sa prikláňa 40 % našich respondentov. K neutrálnemu stanovisku sa vyjadrilo viac ako 38% opýtaných. Len 4% opýtaných si myslí, že pri riešení problémov netreba vyhľadávať odbornú pomoc.

Tabuľka 14: Odpovede respondentov na otázku: Je podľa Vás potrebné vyhľadávať odbornú pomoc alebo odborné poradenstvo pri riešení akútnych problémov v rodinnom spoložití, či pri výchove detí?

Určite áno		Áno		Možno		Nie		Určite nie	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
8	16,33	20	40,82	19	38,78	2	4,08	0	0

Graf 16: Odpovede respondentov na otázku: Je podľa Vás potrebné vyhľadávať odbornú pomoc alebo odborné poradenstvo pri riešení akútnych problémov v rodinnom spoložití, či pri výchove detí?

Otázka č. 10: Na koho by ste sa obrátili pri riešení rodinných problémov, či problémoch s výchovou detí?

Aj keď pri odpovedi na otázku č. 13 sa len vyše 40% respondentov prikláňa k názoru, že by bolo potrebné pri problémoch vyhľadať odbornú pomoc, až 62% opýtaných by sa pri riešení rodinných problémov, či problémoch s výchovou detí obrátilo na odbornú pomoc psychológa. Na rodinnú radu sa spolieha 25% našich respondentov. So svojimi problémami by sa nikomu nezdôverilo 6% z opýtaných.

Tabuľka 15: Odpovede respondentov na otázku: Na koho by ste sa obrátili pri riešení rodinných problémov, či problémoch s výchovou detí?

Na rodinu		Na pedagóga		Na psychológa		Na psychiatra		Iné	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
8	16,33	20	40,82	19	38,78	2	4,08	0	0

V možnosti iné respondenti uviedli, že by si pri riešení problémov poradili sami

Graf 17: Odpovede respondentov na otázku: Na koho by ste sa obrátili pri riešení rodinných problémov, či problémoch s výchovou detí?

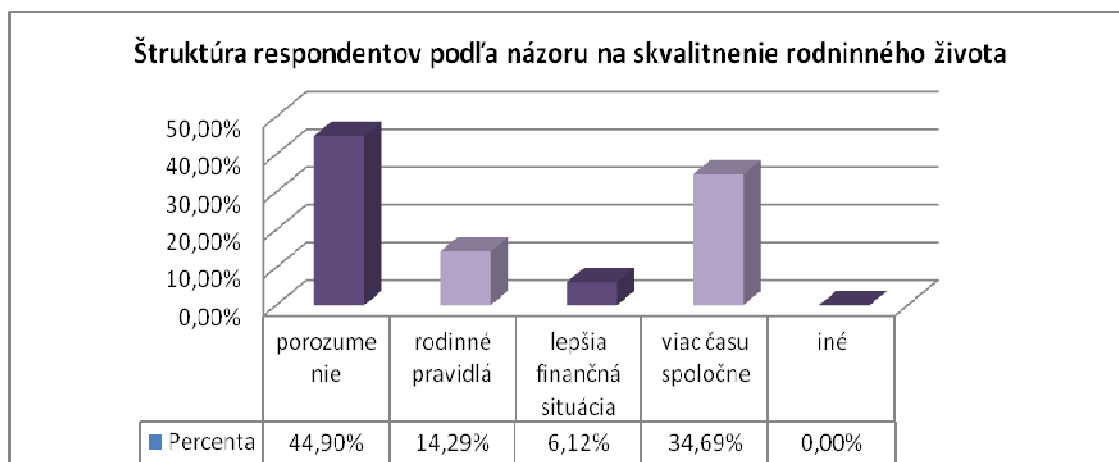
Otázka č. 11: Čo by podľa Vás prispelo k zlepšeniu/skvalitneniu rodinného života?

Pri tejto otázke sme zisťovali názory respondentov na to, čo prispelo k skvalitneniu ich rodinného života. Dozvedeli sme sa, že viac ako 40% opýtaných by si prialo viac rodinného porozumenia. Ďalších 34% je toho názoru, že ich rodinný život bude lepší ak budú spolu tráviť viac času spoločne. Svoju finančnú situáciu pre skvalitnenie rodinného života by zlepšilo len niečo cez 6% opýtaných. A aj toto nám dokazuje, že vzájomná blízkosť, láska a porozumenie sú v rodine oveľa cennejšie ako peniaze, aj keď sú pre život a chod domácnosti veľmi dôležité.

Tabuľka 16: Odpovede respondentov na otázku: Čo by podľa Vás prispelo k zlepšeniu/skvalitneniu rodinného života?

Vzájomné porozumenie		Rodinné pravidlá		Lepšia finančná situácia		Trávanie viac času spoločne		Iné	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
22	44,90	7	14,29	3	6,12	17	34,69	0	0

Graf 18: Odpovede respondentov na otázku: Čo by podľa Vás prispelo k zlepšeniu/skvalitneniu rodinného života?

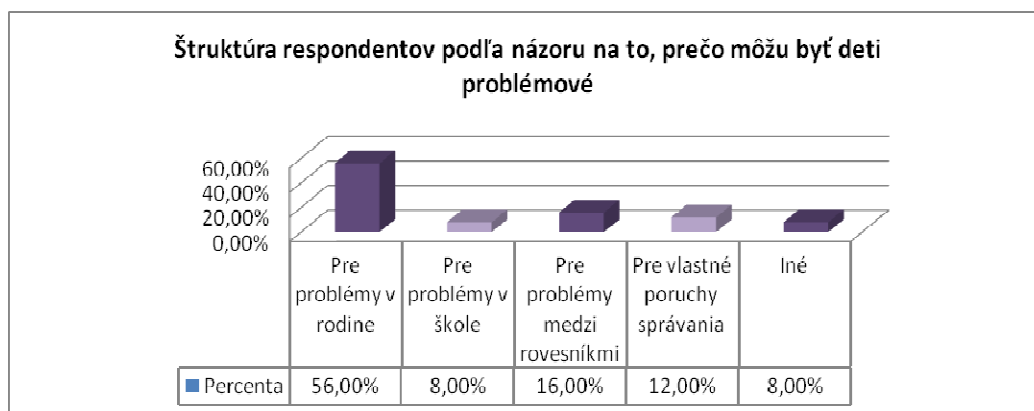
Otázka č. 12: Aký je Váš názor na to, prečo môžu byť deti problémové?

Každé z detí je rôzne, má rôzne potreby, očakávania, vzťah k rodičom a rovesníkom. Jedno dieťa sa učí na samé jednotky iné má s učením problém. Toto však nie sú chyby rodičov, ani pedagógov a často krát ani detí. Niekedy deti nemôžu za to, že sa horšie učia alebo nie sú taký dobrý v telocviku. Toto všetko sú veci, ktoré patria k životu. Nás pri tejto otázke zaujímalo, čo je podnetom toho, prečo môžu byť deti problémové. Čo môže viesť k tomu, že u „Vášho“ dieťaťa proste nastal skrat? Viac ako polovica opýtaných je toho názoru, že problémy u detí sú výsledkom problémov v rodine, čo sa aj častokrát potvrdzuje. 16% respondentov si myslí, že deti sa stávajú problémovými preto, lebo si tak kompenzujú problémy, ktoré majú medzi rovesníkmi.

Tabuľka 17: Odpovede respondentov na otázku: Aký je Váš názor na to, prečo môžu byť deti problémové?

Pre problémy v rodine		Pre problémy v škole		Pre problémy medzi rovesníkmi		Pre vlastné poruchy správania		Iné	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
22	44,90	7	14,29	3	6,12	17	34,69	0	0

Graf 19: Odpovede respondentov na otázku: Aký je Váš názor na to, prečo môžu byť deti problémové?

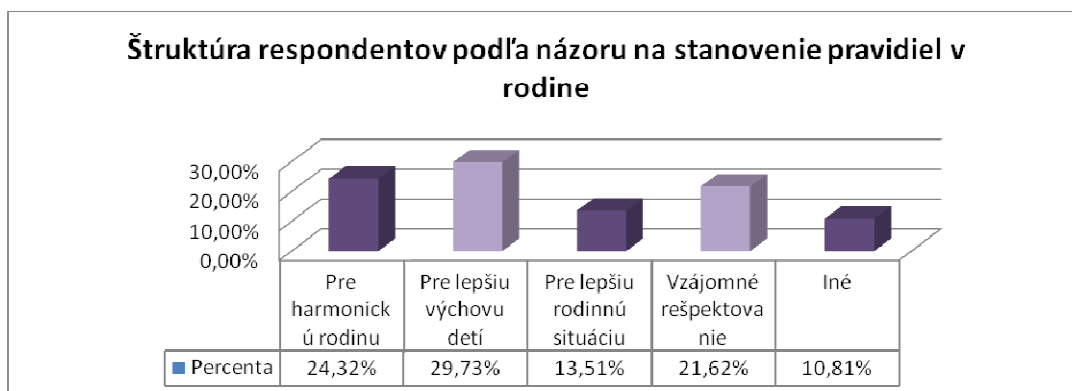
Otázka č. 13: Prečo je podľa Vás dôležité stanoviť si v rodine určité pravidlá?

Môžeme povedať, že v každej rodine sú takzvané „nepísané“ pravidlá, ktoré sa snažia jej členovia doržovať. Táto otázka bola otvorená, čiže respondenti na ňu mohli vyjadriť svoj sloboný názor. Avšak ich odpovede sa viac menej zhodovali, tak sme si vytvorili 5 kategórií do ktorých sme tieto odpovede zhrnuli. Najviac respondentov je názoru, že pravidlá sú dôležité najmä pri výchove detí, viac ako 20% je názoru, že pravidlá pomáhajú k harmonickému rodinnému životu. Ďalších 20% opýtaných si myslí, že určiť si pravidlá v rodine prispieva k vzájomnému rešpektovaniu a porozumeniu.

Tabuľka 18: Odpovede respondentov na otázku: Prečo je podľa Vás dôležité stanoviť si v rodine určité pravidlá?

Pre harmonickú rodinu		Pre lepšiu výchovu detí		Pre lepšiu rodinnú situáciu		Pre vzájomné rešpektovanie a porozumenie		Iné	
Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%	Počet	%
22	44,90	7	14,29	3	6,12	17	34,69	0	0

Graf 20: Odpovede respondentov na otázku: Prečo je podľa Vás dôležité stanoviť si v rodine určité pravidlá?

Odpovede získané z dotazníka sme vyhodnocovali pomocou programu Microsoft Excel. V programe Excel sme na spracovanie výsledkov použili jednoduchú štatistickú funkciu Frequency, prostredníctvom ktorej sme porovnávali získané dáta so stanovenými hodnotami.

ZÁVER

Tému bakalárskej práce sme si vybrali na základe toho, že s touto problematikou máme vlastnú skúsenosť. Naša práca je zameraná na rodinu a na všetky aspekty, ktoré sú s rodinou spojené. Priviesť dieťa na svet, či už ho rodičia plánovali, alebo počali náhodne je pre ženu tá najkrajšia časť jej života. Od chvíle, keď doktor priloží matke novorodenca na hrud', cez prebdené noci, prvé krôčiky, slovká až po odprevádzanie dieťaťa do prvej triedy, je matka vždy pri svojom dieťati a bude tu pre neho stále.

Ako sme už spomínali v našej práci sme sa venovali rodine. V prvej časti sme si popísali jej definície aj to aké hlavné funkcie rodina spĺňa. Popísali sme si, že rodinu nie vždy tvoria len manželia deti, ale že rodinu môžu tvoriť aj partneri, ktorí nie sú zosobášení, a za rodinu považujeme aj svojich príbuzných. Samozrejme našou cieľovou skupinou je rodina ktorú tvoria partneri, čo vychovávajú deti, či už ide o manželov alebo partnerov žijúcich v spoločnej domácnosti.

Rodine a rodičovstvu sme sa venovali aj v druhej časti našej práce. Táto časť bola však viac zameraná na to, aké sú ciele rodičovstva a aká je úloha rodiča v rodine. Taktiež sme si popísali, čo by mali rodičia urobiť pre to, aby mali so svojim dieťaťom čo najlepší a harmonický vzťah.

V tretej kapitole našej práce sme si definovali výchovu, ktorá má v rodine nezastupiteľnú funkciu. Výchova je dôležitá počas celého procesu vývoja a rastu dieťaťa. Rodičia by mali výchovu prispôbiť rodinnej situácii a povahe dieťaťa. V závere tretej časti sme sa venovali chybám pri výchove a tak isto sme si popísali ako vplýva rozpad manželstva nie len na rodinu ako takú, ale najmä to ako rozvod vnímajú deti.

Praktická časť práce bola venovaná prieskumu, prostredníctvom ktorého sme sa pokúsili zistiť ako vychovávajú svoje deti slobodní rodičia, alebo rodičia žijúci v spoločnej domácnosti. Za hlavnú metódu prieskumu sme si zvolili dotazník, na ktorý nám odpovedalo 50 respondentov, žijúcich v úplných rodinách ale aj respondenti, ktorí vychovávajú dieťa samostatne. Názor na výchovu vyjadrili aj respondenti, ktorí ešte nie sú rodičmi.

Prvá časť dotazníka bola zameraná na charakteristiku respondentov, kde sme zisťovali ich vek, stav a to aký majú počet detí. Nášho prieskumu sa zúčastnili najmä respondenti vo vekovej kategórii od 20 do 30 rokov s deťmi vo vekovej kategórii do 5 rokov. V druhej časti dotazníka boli otázky zamerané hlavne na to ako vnímajú rodičia svoje dieťa a aký s ním majú vzťah a aký druh výchovy preferujú. Väčšina respondentov, či už sa jednalo o žijúcich v manželskom zväzku alebo slobodných rodičov vníma svoje deti ako hravé a vnímavé. Zaujímavým faktom bolo, že viac ako 30% rodičov považuje svoje deti za priemerne hyperaktívne, čo môže spôsobovať nie ich výchova, dobrá alebo zlá, ale v dnešnej dobe sú deti nejako viac vnímavejšie, náročnejšie, potrebujú viac pozornosti a možno preto sa nám zdá, že majú stále viac a viac energie. Vyhodnotením dotazníka sme zistili, že rodičia sa snažia svoje deti vychovávať autoritatívne ale zároveň tak, aby deti nemali pocit, že sú utláčané a trestané. Z vlastnej skúsenosti však vieme, že jeden z rodičov môže byť pred dieťaťom autoritou, pokým druhý je ten „dobrý“ a zhovievavý. Pre dieťa je často krát mätúce, keď sa rodičia nezhodujú v názoroch výchovy, dieťa si tak nevie utvoriť názor čo je správne a čo nesprávne. Tak isto môže po čase dieťa začať robiť medzi rodičmi rozdiely a v závere nebude rešpektovať ani jedného z nich. Preto je podľa nás dôležité aby sa partneri zhodli a pri výchove preferovali aspoň podobné princípy.

Tretia časť dotazníka je zameraná na názory respondentov, respektíve na to, čo si myslia to tom, ako pôsobí rozpad manželstva na dieťa a na koho by sa obrátili v prípade, keby bolo ich dieťa neovládateľné a problémové. Väčšina našich respondentov si myslí, že rozpad manželstva, alebo rodiny pôsobí na dieťa veľmi negatívne, pretože dieťa ešte nechápe, prečo otec nie je s mamou, prečo odišiel jeden z nich. Deti si často krát vsugerujú, že je to ich vina, že otec s mamou sa hádajú kvôli nemu, ale deti samozrejme za nič nemôžu.

A aj keď sa veľmi snažíme nehádať a neprenášať svoje problémy na deti, často krát to nejde a aj toto môže byť jedným z dôvodov prečo sa dieťa stáva problémovým, uzavretým, iným ako ho poznáme. Väčšina našich respondentov by s pri riešení akútnych problémov v rodine, či pri výchove dieťaťa obrátilo na odbornú pomoc psychológa. Podľa nás je to dobré riešenie, pretože matka nie vždy vie, prečo je jej dieťa zrazu neovládateľné.

Matky u psychológa nájdu akési útočisko, pochopenie a najmä vedomie, že sa môžu vyrozprávať niekomu, kto si to nechá len pre seba a dokonca im poradí čo majú, alebo čo by mali robiť pre zlepšenie situácii v rodine, alebo správanie dieťaťa.

Veľa krát sa situácia medzi partnermi zmení, keď netrávia spolu dostatok času, čo im často krát neumožňuje pracovné príležitosti alebo táto uponáhľaná doba. Dokazuje to aj odpoveď na otázku, čo by prispelo k skvalitneniu rodinného života. Väčšina opýtaných by si priala tráviť so svojim partnerom viac času, a tak isto očakávajú viac vzájomného porozumenia, ktoré je v rodine nesmierne dôležité.

Myslíme si, že naša práca by bola prínosom aj v niektorých centrách, ktoré sú zamerané na rodinu a výchovu dieťaťa v rodine. Tak isto by sa naša práca mohla stať akousi „príručkou“ pre učiteľky v materských školách, aby mohli čerpať inšpiráciu pre odporúčania a rady rodičom. Zistili sme, že slobodné matky nepripúšťajú možnosť, že by výchovu svojho dieťa sami nezvládali avšak nie vždy sa to bez pomoci iných podarí. Preto by možno bolo dobré keby sa naše zistené poznatky o slobodných matkách, rozvrátených rodinách, či chybách pri výchove detí dostali aj k nim a to práve prostredníctvom materských škôl alebo centier pre rodinu. Naše výsledky dokazujú, že rodine a výchove dieťaťa treba prikladať veľmi dôležitý význam. Rodinám s deťmi by prospelo keby si rodičia viac uvedomovali, že výmenou hádok s partnerom za vzájomnú komunikáciu alebo priateľský rozhovor, kde si povedia a vysvetlia problémy, priaznivo ovplyvňujú svoje okolie a najmä správanie dieťaťa. Toto sa snažia rodičom vysvetliť aj v centrách, kde sa stretávajú, hľadajú pomoc a vymieňajú si vzájomné skúsenosti a aj preto si myslíme, že naša práca by im v tomto smere mohla byť nápomocná.

ZOZNAM POUŽITÝCH ZDROJOV

Zoznam použitých slovenských zdrojov

- GARDNER, A. R., *Rozvod a čo ďalej*. Martin: Osveta.1991. ISBN 80- 217-0328-8
- GOGLÁKOVÁ, E., *Už nie my...*In Mama a ja. ORBIS IN, s.r.o. Október. 2012. ISSN 1335 9320.
- HAMAROVÁ, J., HOLKOVIČ, L., *Výchova v rodine*, vyd. 1. Bratislava: Smena. 1986. ISBN 73-068-86.
- HRONCOVÁ, J., *Sociológia rodiny*. B.Bystrica: Universita Mateja Bella, Pedagogická fakulta.1996. ISBN 80-88825-37-7.
- ČORNÁK, L., POHÁNKA, M., POPELKOVÁ, M., *IV. Medzinárodná konferencia doktorandov odborov psychológia a sociálna práca*. Zborník z konferencie, Nitra: Universita Konštantína Filozofa, Fakulta sociálnych vied a zdravotníctva, 2009, ISBN 978-80-8094-660-9
- KOVÁČOVÁ, A., *Rozvod nie je cesta ale slepá ulica*. In Kultúrno- spoločenský magazín pre rodiny. Marec - Apríl 2011. s. 24. ISSN 9771336818003
- MIKLOŠKO, J., ŽARNAY, Š., *Ohrozená rodina na Slovensku*. Bratislava: 2007. ISBN 978-80-969616-1-0.
- NOSKOVÁ, J., a kol., *Materské centrá ako Akadémie praktického rodičovstva*. Bratislava: Únia materských centier, 2009. ISBN 978-80-969912-2-8.
- ORAVCOVÁ, J. a kol. *Psychológia rodiny*. B.Bystrica: Universita Mateja Bella. 2006. ISBN 978-80-8083-490-6.
- PODMANICKÝ, I., GLASA, J. *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*. B. Bystrica: Metodické centrum. 2001. ISBN 80-8041-392-4.
- PREVENDÁROVÁ, J., *Výchova k manželstvu a rodičovstvu*.1.vyd. Bratislava: Svornosť a.s. ISBN 80-08-02933-1.
- ŠATÁNEK, J., *Rodinné prostredie ako faktor socializácie a personalizácie osobnosti dieťaťa*. Zborník čiastkových výstupov z riešenia vedeckovýskumnej úlohy. 1.vyd. B. Bystrica: Univerzita Mateja Bela, Fakulta humanitných vied, 2004. ISBN 80-8083-015-0.
- TISOVIČOVÁ, A., *Poruchy správania a ich klasifikácie*. Ružomberok: Edičné stredisko pedagogickej fakulty. 2007. ISBN 978-80-8084-161-4.

ZELINA, M., *Stratégia a metódy rozvoja osobnosti dieťaťa*. Bratislava: Iris. 1996.
ISBN 80-967013-4-7.

Zoznam použitých zahraničných zdrojov

FERERRO, B. Šťastní rodičia. Vydavateľstvo Don Bosco 2012. ISBN 978-80-8074-161-7
HAVLÍK, R., KOŤA, J., Sociologie výchovy a školy. Vyd. 3. Praha: Portál. 2011.
ISBN 978-80-262-0042-0

Zoznam použitých internetových zdrojov

FEDUI.UNIBA.SK, Funkcie rodiny, [online] [2012-10-12]. dostupné na:
<<http://www.fedu.uniba.sk/fileadmin/user/kp/rodinna/SR3.ppt>>
FEMINITY.SK Typy na výchovu dieťaťa pre slobodné matky [online] [2013-01-21].
dostupné na: <http://feminuity.zoznam.sk/c/855980/tipy-na-vychovu-dietata-pre-slobodne-matky>
NOSKA.SZM.COM, Životný cyklus rodiny, [online] [2012-11-04]. dostupné na:
<http://noska.szm.com/rodinaoktava.doc>
PSYX.CZ, Výchova dieťaťa v rodine [online] [2013-01-12]. dostupné na:
<<http://www.psyx.cz/psyx-vychova-ditete.pdf>>
SEMANČOVÁ, Z., Rodina, [online] [2012-10-10]. dostupné na:
<<http://www.gymstrop.edu.sk/dokumenty/rp/semancova.pdf>>
STATISTIC.SK, Sobášnosť a rozvodovosť v Banskobystrickom kraji v rokoch 2001-
2011 [online] [2012-10-12]. dostupné na:
<<http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=55288>>
ZENA.ATLAS.SK, Ako končia slobodné matky? [online] [cit 2013-01-18]. dostupné
na: <<http://zena.atlas.sk/ako-koncia-slobodne-matky/rodina/rodinny-zivot/563695.html>>

Zoznam ostatných zdrojov

Zákon č. 36/2005 Zb. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov

ZOZNAM OBRÁZKOV, TABULIEK A GRAFOV

Obrázok č. 1: Počet sobášov na 1000 obyvateľov v okresoch SR rok 2011

Obrázok č. 2: Počet rozvodov na 1000 obyvateľov v SR za rok 2011

Tabuľka 1: Spôsoby výchovy a jej dôsledky v správaní dieťaťa

Tabuľka 2: Štruktúra respondentov podľa pohlavia

Tabuľka 3: Štruktúra respondentov z podľa veku

Tabuľka 4: Štruktúra respondentov z hľadiska rodinného stavu

Tabuľka 5: Štruktúra respondentov podľa počtu detí

Tabuľka 6: Štruktúra respondentov podľa plánovania rodičovstva

Tabuľka 7: Štruktúra veku detí respondentov

Tabuľka 8: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že vychovávať dieťa v „úplnej“ rodine má veľký vplyv na jeho vývin a správanie?

Tabuľka 9: Odpovede respondentov na otázku: Ako hodnotíte povahu svojho dieťaťa?

Tabuľka 10: Štruktúra respondentov podľa typu preferovanej výchovy

Tabuľka 11: Odpovede respondentov na otázku: Rozprávate sa so svojim dieťaťom o jeho pocitoch, túžbach a problémoch?

Tabuľka 12: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že rozvrat manželstva má na dieťa negatívny vplyv?

Tabuľka 13: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že deti, ktoré sú vychovávané LEN jedným rodičom sú problémovjšie ako deti v „úplných“ rodinách?

Tabuľka 14: Odpovede respondentov na otázku: Je podľa Vás potrebné vyhľadávať odbornú pomoc alebo odborné poradenstvo pri riešení akútnych problémov v rodinnom spoložití, či pri výchove detí?

Tabuľka 15: Odpovede respondentov na otázku: Na koho by ste sa obrátili pri riešení rodinných problémov, či problémoch s výchovou detí?

Tabuľka 16: Odpovede respondentov na otázku: Čo by podľa Vás prispelo k zlepšeniu/skvalitneniu rodinného života?

Tabuľka 17: Odpovede respondentov na otázku: Aký je Váš názor na to, prečo môžu byť deti problémové?

Tabuľka 18: Odpovede respondentov na otázku: Prečo je podľa Vás dôležité stanoviť si v rodine určité pravidlá

Graf 1: Štruktúra respondentov podľa pohlavia

Graf 2: Štruktúra mužov a žien z hľadiska rodinného stavu

Graf 3: Štruktúra respondentov podľa veku

Graf 4: Štruktúra respondentov z hľadiska rodinného stavu

Graf 5: Štruktúra respondentov podľa rodinného stavu a statusu rodiča

Graf 6: Štruktúra respondentov podľa počtu detí

Graf 7: Štruktúra respondentov podľa plánovania rodičovstva

Graf 8: Štruktúra veku detí respondentov

Graf 9: Štruktúra veku detí respondentov podľa ich počtu v rodine

Graf 10: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že vychovávať dieťa v „úplnej“ rodine má veľký vplyv na jeho vývin a správanie?

Graf 11: Odpovede respondentov na otázku: Ako hodnotíte povahu svojho dieťaťa?

Graf 12: Štruktúra respondentov podľa typu preferovanej výchovy

Graf 13: Odpovede respondentov na otázku: Rozprávate sa so svojim dieťaťom o jeho pocitoch, túžbach a problémoch?

Graf 14: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že rozvrat manželstva má na dieťa negatívny vplyv?

Graf 15: Odpovede respondentov na otázku: Myslíte si, že deti, ktoré sú vychovávané LEN jedným rodičom sú problémovjšie ako deti v „úplných“ rodinách?

Graf 16: Odpovede respondentov na otázku: Je podľa Vás potrebné vyhľadávať odbornú pomoc alebo odborné poradenstvo pri riešení akútnych problémov v rodinnom spoložití, či pri výchove detí?

Graf 17: Odpovede respondentov na otázku: Na koho by ste sa obrátili pri riešení rodinných problémov, či problémoch s výchovou detí?

Graf 18: Odpovede respondentov na otázku: Čo by podľa Vás prispelo k zlepšeniu/skvalitneniu rodinného života?

Graf 19: Odpovede respondentov na otázku: Aký je Váš názor na to, prečo môžu byť deti problémové?

Graf 20: Odpovede respondentov na otázku: Prečo je podľa Vás dôležité stanoviť si v rodine určité pravidlá?

PRÍLOHY

PRÍLOHA A – Dotazník.....	I
PRÍLOHA B - Kresba rodiny s pohľadu dieťaťa.....	VI

PRÍLOHA A – Dotazník

Milý respondent / milá respondentka,

Som študentkou 3. ročníka na Katedre andragogiky, študijný program - Špecializácia v pedagogike, odbor vzdelávanie dospelých na univerzite Jána Amosa Komenského v Prahe. Prosím o vyplnenie krátkeho dotazníka, ktorý potrebujem k dokončeniu svojej bakalárskej práce. V mojej bakalárskej práci sa venujem rodinne a ako vplývajú rôzne situácie v rodine na výchovu dieťaťa. Dotazník je anonymný a jeho výsledky budú použité len pre osobné účely.

Pohlavie *

☐ žena

☐ muž

Vek *

Stav *

☐ slobodná/ý

☐ vydatá/ženatý

☐ rozvedená/ rozvedený

Počet detí *

1. Akým spôsobom ste sa rozhodli stať rodičom?

☐ plánované rodičovstvo

☐ náhodné rodičovstvo

☐ nie som rodič

2. Moje dieťa/deti sú vo veku:

	Dieťa 1	Dieťa 2	Dieťa 3	Deti 4 a viac
0-5	☐	☐	☐	☐
5-10	☐	☐	☐	☐
10-15	☐	☐	☐	☐
15-20	☐	☐	☐	☐
20-viac	☐	☐	☐	☐

3. Myslíte si, že vychovávať dieťa v úplnej rodine má veľký vplyv na jeho vývin a správanie?

- ☐ veľmi veľký
- ☐ veľký
- ☐ nie veľmi veľký
- ☐ žiadny

4. Ako hodnotíte povahu svojho dieťaťa. Zaškrtnite na stupnici od 1-5 pričom 5 je s najväčšou intenzitou a 1 s najnižšou.

	1	2	3	4	5
Vnímavé	☐	☐	☐	☐	☐
Hravé	☐	☐	☐	☐	☐
Hyperaktívne	☐	☐	☐	☐	☐
Výbušné	☐	☐	☐	☐	☐
Utiahnuté	☐	☐	☐	☐	☐
Tiché	☐	☐	☐	☐	☐

5. Pri výchove svojho dieťaťa preferujem výchovu. Zaškrtnite na stupnici od 1-5 pričom 5 je najvyššia intenzita a 1 najnižšia

	1	2	3	4	5
Autoritatívnu, prísna	☐	☐	☐	☐	☐
Liberálnu, zhovievavá	☐	☐	☐	☐	☐
Demokratickú, vysoké požiadavky na dieťa	☐	☐	☐	☐	☐
Nadmierne starostlivú	☐	☐	☐	☐	☐
Odmietavú, nepriateľstvo tresty	☐	☐	☐	☐	☐

6. Rozprávate sa so svojim dieťaťom o jeho pocitoch, túžbach, problémoch?

- ☐ veľmi často
- ☐ často
- ☐ občas
- ☐ vôbec

7. Myslíte si, že rozpad manželstva má na dieťa negatívny vplyv?

- ☐ určite áno
- ☐ áno
- ☐ možno
- ☐ nie

☐ určite nie

8. Myslíte si, že deti, ktoré sú vychovávané len jedným rodičom sú problémavejšie ako deti v úplných rodinách?

☐ určite áno

☐ áno

☐ možno

☐ nie

☐ určite nie

9. Je podľa Vás potrebné vyhľadávať odbornú pomoc alebo odborné poradenstvo pri riešení akútnych problémov v rodinnom spoložití, či pri výchove detí?

☐ určite áno

☐ áno

☐ možno

☐ nie

☐ určite nie

10. Na koho by ste sa obrátili pri riešení rodinných problémov, či problémov s výchovou detí?

☐ na rodinu

☐ na pedagóga

☐ na psychológa

☐ na psychiatra

☐ na nikoho

☐ Iné:

11. Čo by podľa vás prispelo k zlepšeniu, skvalitneniu spoločného rodinného života?

☐ vzájomné porozumenie

☐ rodinné „pravidlá“

- ☐ lepšia finančná situácia
- ☐ trávenie viac voľného času spoločne
- ☐ Iné:

12. Aký je Váš názor na to, prečo môžu byť deti problémové?

- ☐ pre problémy v rodine
- ☐ pre problémy v škole
- ☐ pre problémy s rovesníkmi
- ☐ pre vlastné poruchy správania
- ☐ Iné:

13. Prečo je podľa Vás dôležité stanoviť si v rodine určité pravidlá?

PRÍLOHA B - Kresba rodiny z pohľadu dieťaťa

Zdroj: http://cz.123rf.com/photo_10684075_kresba-da-tska-a-a-astna-rodiny-s-dea-tna-ky-na-podzim-va-as.html

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Meno autora: Lucia Pančíková

Odbor: Vzdelávanie dospelých

Forma štúdia: kombinované štúdium

Názov práce: Rodina a jej úloha pri výchove detí

Rok: 2013

Počet strán textu bez príloh: 59

Celkový počet strán príloh: 6

Počet titulov slovenských použitých zdrojov: 14

Počet titulov zahraničných použitých zdrojov: 2

Počet internetových zdrojov: 7

Počet ostatných zdrojov: 1

Vedúci práce: PhDr. Jana Španková PhD.